AYDINLIK
YAYINEVI

GERÇEKLER Postası

10. SAYI — SİYÁSAL GAZETE — 100 Kuruş
P.K. 1116 — İstanbul

YILIN HUKUKÎ SKANDALI

SOSYALİSTLERİN KÖYe BAKIŞI

Söyleşi

Köy... Köy...

Son depremler de bir kere daha gösterdi ki, «köy.. köy..» dediğimiz toplum birimi, nüfusumuzun yüzde yetmişinden fazlasını teşkil eden köylü; bırakalım Osmanlı'nın hor gördüğü yılları, Cumhuriyetten bugüne kadar geçen kırk şu kadar yıla karşın aynı yerindedir: Alınterinin karşılığı olan ürününü verecek, vergisini verecek, insanını askere gönderecek ya da besleme, hizmetçi, kapıcı olarak verecek... Seçimde, kendisini aldatan çirkin politikacıya oy verecek... Bütün bunlara karşılık hiçbir sosyal yardım, hiçbir hak istemeyecek!.. Hiç olmazsa Mustafa Kemal'den beri efendi bildiğimiz köylü bu. Ve halâ yolunu kendisi, okulunu kendisi, ekmeğini kendisi yapacak da ürünü ile burjuvayı, tefeciyi, kompradoru, emperyalizm temsilcilerini besleyecek. Uygarlık dediğimiz şehirlere girecek yalnız, burjuvaların rahatını sağlayacak...

Köyün-köylünün açlığını, cahilliğini, sefaletini yıllardır kitap kitap yazmışız; klâsikleşmiş «Bizim Köy» ümüz. Halimizi pek ilginç bulan Avrupalarda bile yayınlanmış. Ancak, yeni yeni bir uyanış başlamış köylüde; oyunu verdiği politikacının kendi sınıfının adamı olmadığını, seçimde yüzüne gülen politikacının seçimden sonra kendisini unuttuğunu görmeye başlamış bazıları. İşte bu uyanış köye yeniden bakmak zorunluluğuna götürüyor. Bu bakış, ne Osmanlının kölesine bakışı, ne de Cumhuriyetten sonraki burjuva politikacısının nutuk edebiyatı ile, oy alma kaygusu ile bakışıdır. Bu, sosyalistlerin bilimin ışığı altında bakışları, köyden-köylüden yana, ama gerçekten köyden-köylüden yana olmaları demektir.

Sosyalistler bilirler ki Amerikan yardımı ilâçlı buğdayı yedirip zehirledikleri köylüdür bu; «fink» denen kara tohumu yedirip sakat bıraktıkları köylüdür. Hükûmetlerin bu yardımlarının yanısıra burjuva da yardım eder görünür: Kendilerini göstermek için iş arayan burjuva hanımları köy çocuklarına yardım toplar ve verdikleri yardımdan daha fazlasını harcayarak merasim yapıp kendilerini gösterme fırsatı bulurlar... 27 Mayıs'tan sonra, burjuvazinin merkezlerinde bazı köşebaşlarına tahta kutular konup üzerine «köylüye gazete» yazılmıştır. Bu, toplumsal perişanlığımızı gösterdiği kadar burjuvanın «özel sektör» aşkını da göstermektedir. Köylü, Anayasanın 50. maddesi ile «halkın öğretim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlamakla» yükümlü tutulan Devlet tarafından, okullar kurularak gerekli yardım yapılarak değil, özel sektör burjuvalarının okuduktan sonra ellerinde ağırlık olmasın diye kutuya attıkları gazetelerle eğitilecek!..

Köye bakarken önce onu eğitmek, uyandırmak gerektiğini; gerçek çıkarının kendi kurduğu kendisinden yana örgütlerle sağlanacağını, haklarının bunlar yoluyla alınacağını ortaya koyacaktır sosyalistler. Ve köylüler bu örgütler yoluyla Devlet yönetimine kendi ağırlıklarını koyacaklardır; yüzde yirminin yüzde sekseni yönetmesine «yeter» diyeceklerdir artık.

Köye eğilmemiz, «sosyalist yönetim» azmimizin, çabalarımızın ilk aşaması olmaktadır.

ALPAY KABACALI

UYANAN KÖYLÜ

Bu sayıda köyün dertlerini dile getirir, çözüm yolu ararken, en önemli etmeni, köylünün uyanışını gözönüne almak gerektiğini de unutmuyoruz. Çetin Altan'ın son kitabı, uyanışı müjdeleyen mektuplarla dolu. Bu çeşit mektuplardan bir tane de biz yayınlamakla başlayalım işe. Aşık Reyhani'nin Aşık İhsani'ye gönderdiği bir mektup... İhsani örneğinde olduğu gibi, halk âşıklarının aşk türküleri söyleyen meczuplar değil, halkının sözcülüğünü - öncülüğünü yapan ozanlar olduğunu, olacağını bir kere daha anlıyoruz bu mektubu okuduktan sonra.

Evet, önce uyanmakta olan köylü sağlam mantığıyla konuşsun, sonra biz konuşalım:

«Geçen gün bana hangi partidensiniz diye soran bir gazeteciye, bana yakışan bir partidenim demiştim. Sen neye yakışıyorsun ki, kim sana yakışsın deyip beni konuşmaya mecbur etmişti. Bu defa ben sordum, öyleyse ben sana hayatımı-halimi anlatayım da sen olsan hangi partiyi tercih edersin söyle, ben de o partiyi tercih edeyim dedim. Ve şöyle devam ettim: Ben fakirdim, Almanyaya gidecektim, benden muamelemin bitmesi için birçok para istediler. Anladım ki ben bu parayı veremiyeceğim, anladım ki Almanya'ya gitmek zengin işidir; vaz geçtim. İkincisi, üç bin lira maaş alanlar için geçinemiyor diye her gün bir önerge aktarılırken, yedi lira yevmiye alıp yedi nüfusunu geçindirmekten âciz olan vatandaşın hali hiç sorulmuyor. Üçüncüsü, Komünizmle Mücadele dernekleri büyük bir titizlikle himaye edilirken, komünistliğin en büyük alanları olan yoksulluğun, fakir asker ailelerinin ve genç kızların ve dizlerinde takati olmayan 80 lik kocakarıların pancar tarlalarında 4 liraya çalıştığını görüyorum da bunu nazara alan hiç bir yetkili görmüyorum. Bu dertler benimle beraber olduğu müddetçe kimin kapusunu çalayım derken, adam bana sen işçi partisine yaslanmalısın Aşık, dedi. . . .»

Aşık mektubunu bir koşma ile bitiriyor:

«Biz bu yolun hangisine gidelim
Biz itidik sizler bulun deyiller (diyorlar)
Mezarları bile para ettiler
Varsa elli lira ölün deyiller

Ben yandım dedikçe o diyor alış
Deyirem çare ne, deyir kurtalış
Ekmek istedikçe deyiller çalış
İş deyince s . . . olun deyiller

Karanlık geceye ışık demişler
Uzun ninni eski beşik demişler
Fakirin adına âşık demişler
Bir köşede sazı çalın deyiller.

BİR DAĞ KÖYÜNDE ÖLDÜLER

Çetin ALTAN

Bir dağ köyünde öldüler. Tezek kokulu bir akşamda, bir gaz lâmbası ışığında otururlarken, birden çatladı kerpiç duvarlar, önce toz duman içinde yarısı çöktü damın. Kirli şilte üstünde, elini yanağının altına koymuş çamurlu ayaklarıyla uyuyan üç yaşında Fatmanın. Bir çığlıkla koşmaya fırsat bulamadı Zeliha. Yıkıldı kerpiç duvar. Yıkıldı ve öteki yarısı damın. Bir öküz böğürdü yanda. Havladı köpekler. Bir uzun inilti çıktı ağzından İbrahim'in. Davrandı, davranamadı. İtti göğsüyle moloz yığınlarını, itemedi. Bin çeki bir dağ vücudunun üstünde. Bağırmak istedi, bağıramadı. Nefes alamadı, karardı her şey karardı, bitti.

Bir enkazın altında yatıyor halâ üç yaşında Fatma. Yirmisinde Zeliha Yirmi üçünde İbrahim.

Dağ köyünde yıkıntılar, dağ köyünde ölüler...

Görmüşlüğüm vardır o köyleri.. Kerpiç, bodur, içi izbe evlerin arasında oynar çocuklar... Salınarak dolaşır üç beş inek. Pırtılar içindedir kadınlar ve erkekler..

Ağaçsız ve tümseklerden ibarettir mezarlıkları. Bazen belli olsun diye yeri, irice bir taş koyarlar tümseklerin başına... Ve hiç birinin ölüm ilânı çıkmaz hiç bir gazetede..

Yırtık ve yıkanmamış entari giyer çocuklar. Kızların saçları yanaklarında yapış yapış. Erkek çocukların sadece tepesinde bir tutam saç. Sıska, bakımsız iri gözlü ve güzeldirler. Ve hep tozlu, çamurludur minicik çıplak ayakları.

Kadınları ne berbere gider, ne sinemaya. Ne bilet alırlar bir konser için ne de bir akşam yemeği yemişlikleri vardır bir Boğaz lokantasında...

Ellerinde nasırlar, ayaklarında nasırlar. Köyle mezarlık arasında doğar, büyür ve ölürler...

Bin yılın gerisinde mi? İstersen üç bin yılın de, istersen onbin yılın.. Ne kadar arttırırsan yine de doğrudur söylediğin.

Dünya bıçakla kesilmiş gibi bölünmüş iki yana...

Bir yarısında vapurlar, trenler, uçaklar, asfaltlar ve ışıklar..

Bir yarısında karanlıklar, karanlıklar., karanlıklar...

Bir askerlik anısı anlatır Davut kahvede.. Türkü söyler inekleri güderken Mehmet.

Bir gözü yoktur bazısının trahomdan. Bir beş lira bir servet olarak bükülü durur, ağzı bağlı bir kesenin içinde...

Doktorsuz ve okulsuzdurlar. Işıksız ve susuzdurlar. Şikâyetsiz yaşar şikâyetsiz hastalanır, şikâyetsiz ölürler.

Görmüşlüğüm vardır götürürlerken ölülerini. Örtüsüz bir tabutu taşır beş on köylü. Bazan bir hasıra sarıp, koyarlar arabaya... Ve çocuklar ölünce, küçücük ölüleri mezarlığa kucağında taşır babaları..

Yüzlercesi öldü dağ köylerinde bir gecede. Yıkıldı kerpiç duvarlar yıkıldı damlar üzerlerine..

Uzun uzun haberler verdi ajanslar.. Yayınlandı uzun uzun kodamanların demeçleri:

— Kaybettiğimiz vatandaşların ailelerine Allahtan baş sağlığı dileriz.

Böylece ilk defa anıldılar vatandaş olarak. Herhalde artık rahattırlar mezarda, vatandaş olduklarını öğrenmiş olarak..

MÜESSES NİZAM

Asırlardır baştasınız
Düzel neyim, nerem?..
Üçyüz yetmiş binim trahomlu,
Yediyüz elli bin verem..
Milyonlar ve milyonlarca aç, sefil, işsiz...
Kimbilir ne kadar insanım cüzzam?..
Bu mu koruduğunuz «müesses nizâm»?..

Şadi ALKILIÇ

Yılın Hukukî Skandalı

Hiçbir iktidar, kır beygir iktidarı kadar, Süleyman Demirel iktidarı kadar gayriciddi olamazdı. Bu iktidar, ciddiyetini daha iktidarda değilken, Süleyman efendi AP. genel başkanlığına seçilirken yitirmiştir. Johnson'la kolkola çekilmiş fotoğraflarını reklâm olsun diye dağıttıran, Amerikan işçevrelerinin desteğini kazandığını söyleyen bir adam olsa olsa, ya DP iktidarının bir Su İşleri Müdürü ya da Morrison Şirketi'nin Türkiye temsilcisi olabilir; bir başbakan asla! Ve parti genel başkanı olduktan sonra, sırf oy toplamak endişesiyle, zirde kuvvetlerin hareketleriyle düşürülmüş bir partinin mirasçısı görünüp kır beygiri pek ilkel bir taktikle amblem edinen bir parti, bilinçlenen halkın ve aydınların gözünde artık gülünç olmuştur. İktidara gelse de!

Bütün bu hallerden sonra, madem ki bir kerecik olsun iktidara gelebildin, hiç olmazsa dört yıl dişini sık da meşruluğunu yitiren bir iktidar olmaya doğru gitme: Mirasçısı göründüğün parti'nin meşruluğunu yitirdiği, «sandıktan çıkan» oylarla kabul edilmiş. Anayasanın başlangıcında yer almış! O eski camlar bardak olmuş; birtakım teminatlar getiren bir Anayasa yürürlüğe girmiş! Yargıçlarımız, vicdanlarından ve bu Anayasadan başka hiçbir baskıya boyun eğmeyecek bir olgunluğa erişmişler! Halk sosyalizmi benimsemeye, sosyalist temsilcilerini meclise göndermeye başlamış! Sen kalkıp «Anayasa sosyalizme kapalıdır» dersen, en yüksek mahkemeler Anayasanın sosyalizme açık olduğunu ilân edince adaletin tokadını yemiş olursun! Bundan da ders almazsan ne olur?

Hukukî skandal olur!

Çetin Altan bir sosyalist milletvekilidir. Milletvekili olmadan önce de yazardır. Fikirlerini Meclis kürsüsünde söylediği gibi kendi sütununda da yazar ve iktidar milletvekillerinden en kabadayı yazar (!) ın okurundan birkaç misli fazla okuru vardır. Anayasanın 79. maddesi, T.B.M.M. üyelerinin Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden ve bunları Meclis dışında tekrarlamaktan sorumlu tutulamıyacağını öngörmüştür. Bütün bunlara karşı, ipliğinizi pazara çıkardığı ve yurdun her yanında okunduğu için dokunulmazlığını kaldırmak sabit fikriyle «türlü-çeşitli» oyunlara giriş; Savcılara yazılarından dolayı takibatiçin emir ver, bilirkişi raporunu gizle, sabahlara kadar süren komisyon toplantıları yap, üstelik bu komisyon da Anayasaya aykırı olarak kurulmuş olsun! Ve... dokunulmazlığını kaldır halkın bu gerçek temsilcisinin. İşte hukukî skandal :

Anayasa Mahkemesi, esasa girmeyi bile gereksiz bularak böyle bir meclis kararını iptal edince, iktidar gülünçlüğünün, gayriciddiliğinin sınırına gelmiş olur! Anayasa Mahkemesinin kararını saygısızlıkla karşılamak ise, artık Süleyman efendi iktidarının gayrihukukî bir iktidar olmaya doğru gittiğini göstermektedir.

ille de bilinç

Mehmet Gezer

Önceleri köye gelenlerden; sonraları da gittiğimiz köylerde okumuş'ların köylülere, «çok çalışın, tembel olmayın» gibi öğütlerde bulunmalarını unutmadım, unutamıyorum.

Bu türlü öğüt yok mu ya! Çok güle-rim, çok ta kızarım ben buna işte.

Aslında kimsenin kimseden, «çok çalışın, temiz olun, büyükleri sayın» gibi öğüt almaya ihtiyacı yoktur.

Topraksız köylü nasıl çok çalışacak? Çalışacak ağa toprağı bulursa ırgat olacak. Irgatın çok çalışması kime yarayacak? Toprak sahibine. Irgatın çok çalışarak ürettiği artıkdeğer, kendine değil toprak sahibine akacak. Böylece toprak sahibinin gücü gittikçe artacak. Daha başka topraklara sahip olacak. Daha çok ırgatı sömürecek. Yaşama düzeyi yükselecek. Toprak sahibinin yaşama düzeyi yükselirken ırgatınki yerinde sayacak. Aradaki uçurum arttıkça artacak. Toprak sahibinin «Tatlı Hayat» ı tatlandıkça tatlanacak. Irgatın hayatı da zehir zıkkım olacak.

Topraksık köylünün çok çalışması bu durumu yaratacak işte. Pekiy topraksızlar niçin çok çalışsınlar? Çok çalışarak niçin zincirlerine birer sıra daha halka vurdutsunlar?

Bence, topraksız köylüye, o gerçek üreticilere, «çok çalışın» öğütü vermek çok, hem de pek çok yanlış bir tutumdur. Çok çalışın yerine, sizler neden topraksızsınız? Neden yoksulsunuz? Bu topraklar için dedeleriniz, babalarınız, hatta sizler askerlik yapmadınız mı? Diye sorular sormak, cevabı alınca da «pekiy neden bugün böylesiniz» sorusunu yöneltmek gerekiyor. Yani köylüyü bilincine kavuşturmak için nasıl konuşmak gerekiyorsa, öyle konuşmalı.

Az topraklı köylüleri de aynı konuşmalarla, ve üretimi arttırmak, yaşama koşullarını düzeltmek için bilimsel yollar göstererek sosyal bilince erdirmeliyiz. Kendine yeterlik, mevcut çalışma ve iş koşullarıyla yetersiz bile olan toprağında köylü çok çalışsa belki biraz daha fazla üretecek, fakat böylece aracıları biraz daha çok kazandırmış olacaktır. Yani çok çalışarak çok sömürülmüş olacak köylü. O köylü ki, yaşamak için gerekli her şeyi üreten ve fakat bin bir çeşit yollarla sömürülen mazlum insanlar... Çalıştıkça kahrolan, çalıştıkça daha çok sömürülen sosyal bilince ermemiş yığınlar... Burada LAFARGUE'ın «Tembellik Hakkı» nı nasıl anımsamayabiliriz...

Çalışmaları kendilerine yarardan çok zarar sağlayanları (Topraksız ve az topraklı köylüleri, toprak işçilerini, emekçileri) öncelik ve ivedilikle durumlarının bilincine erdirmek gerekiyor. Bunun için önce, öğütte devrim ilkesi ile köye gireceğiz. Büyük yayınların yanısıra köylü düzeyine uygun ciddi ve açık yan yayınlar yayınlanacak. Yön, Ant, Sosyalist şu bu... Hani yan yayınlar. Ama bu yan yayınlarla da şimdiki yaptıkları gibi - gerekli ve zamanı imiş gibi sanki - o halkı şaşırtmamalı. Doğru ne ise, elbirliğiyle, ağızbirliğiyle söylenmeli, yazılmalı, yayılmalı...

Köylüyü bilince erdirecek daha birçok çalışmalar yapılabilir. Örneğin kooperatifler kurulabilir.

Zaten tarihi determinizm de köylüyü uyandırmaktadır. Tarihin akışı da bu yönde hızla halkı sarstığı için çalışmalar verimli olacaktır. Fakat, er geç o günler gelecek diye armut piş ağzıma düş düşüncesiyle beklenilmemelidir. Insan olarak ta tarihe damgamızı vurmak bizlere düşüyor.

Şipşak

BİRAZ DA BİZE BAK!..

A.P. nin hızlı milletvekili vede «Tonton» şairi gazetesindeki köşesinde ilk defa veciz ve gerçeğe uygun bir cümle yazdı:

—« Hey gidi Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti ve onun 11. nci döneme kadar devam eden Büyük Millet Meclisi sen gel de şimdi 2 nci Cumhuriyetin 2 nci döneminin Büyük Millet Meclisine bak...»

Tonton Şair'in hakkı var.. Ancak, fazla tevazu göstermeyip kendini ve arkadaşlarını da bu cümleye ilâve ederek Büyük Atatürk'e şöyle seslenmeliydi:

— « . . . . Sen gelde şimdi 2. nci Cumhuriyetin 2. nci döneminde Büyük Millet Meclisindeki «Tonton şairlere, - Hamidolara» bak»...

Ayhan Yetkiner

Fotoğraf: Fikret Otyam

Köylünün Hali

Ortakçılık, yarıcılık, ırgatlık, marabalık, yanaşmalık, hizmetçilik, amelelik...

Bunca savaştan, barıştan, devrimden, nutuktan sonra Türk köylüsünün en azdan yarısının hissesine düşen işler bunlar. Karısıyle kızıyle, çoluğuyle, çocuğuyle, bütün yıl çalış didin, iğne ipliğe dön, adamlıktan çık, karşılığında yılda bin lira çevresinde para kazan. Beş altı nüfus bununla bütün yıl ye, iç, yat, yaşa. Beş değil, on değil, bin değil, milyonlar böyle. Sonra da bu ülkenin aydını olarak, politikacısı olarak, yöneticisi olarak, iki yüzün ak dolaş. Gece rahat uyu. Hattâ kürsülere çık, vatanseverlik, milliyetçilik nutukları çek. Kanundan, eşitlikten, demokrasiden söz et.

Yok mu bunda bir anormallik?

Tarımdan eğitimine, sağlığından hukukuna kadar Türk köylüsü akıl almaz, yürek dayanmaz bir perişanlık içindedir bugün. Ve hali yıldan yıla daha da bozulmaktadır. Samimiyetsiz politikacılar ve yöneticiler bu gerçeği bir türlü görmemekte ve kabul etmemektedirler. Görüp söyliyenlere düşman olmaktadırlar. Devletin tutumu onun için bir türlü halktan yana çevrilememektedir.

Bir yanda tek gözlü toprak kulübeler, öbür yanda yirmi beş katlı gökdelenler. Bir yanda aspirin bulamayanlar, nabzına doktor eli değmiyenler, karın ağrısından ölenler, öbür yanda yüzündeki sivilceyi aldırmak için Avrupalara gidenler. Bir yanda ucu bucağı görünmez çiftlikler, öbür yanda bir mezarlık toprağı olmayanlar. Bir yanda kuş sütü eksik sofralar, içkiler, çeşit çeşit meze

«Halkın Sevgi Gösterileri»

Naci SADULLAH

Öteden beri radyolardan her dinleyişimde, gazetelerden her okuyuşumda içimde tiksinti yaratmış bir terimdir bu.

Biz bu terime Devlet başkanının, hükûmet başkanının ya da iktidar bakanlarının çeşitli davranışları ile ilgili, ama her havadiste raslarız:

«Halk filancayı sevgi gösterileri ile karşıladı.

«Halk falancayı coşkun sevgi tezahüratı ile uğurladı.

«Halk fişmekânlık bakanını hararetli sevgi tezahüratı ile omuzlarda taşıdı.»

İsterseniz bırakın yerli mallarını; fakat bu artık etiketleşmiş terim, bizde zaman zaman birtakım yabancı kişiler hakkında da kullanılmaktadır.

«Halk Acem Şahına sevgi gösterileri yaptı.

«Halk Patagonya kralını omuzlarında taşıdı.

Ya da:

«Halk Şaklabanistan Devleti reisine coşkun sevgi tezahüratı gösterdi.»

falan filan gibi...

Fakat kendi hesabıma ben nice nice yıllardan beri «halk» ı bu kadar şiddetle hiçe sayan, bu kadar açıkça tahkir eden, bu kadar küstahça ahmak ya da sapık yerine koyan başka pek az terim bilirim.

Selanik'te doğmuş olan Atatürk'ün hepsini de pek çok sevdiği Rumeli şarkılarından birisi de şuydu:

«Uçan kuşlar kebap olsa
Akan sular şarap olsa
Meyhaneler mesken olsa
Gönül eğlenmez asla.»

Şimdi güftesini hatırlayamadığım bu şarkının bir yerinde «Süleyman» adı da geçer. «Süleyman olsam cihana» gibi...

Hani o, cihanın kendisine bile kalmadığı ünlü cihangir Süleymandır bu Süleyman. Eski müteahhitlerden Süleyman bey değil.

Şayet burası, yani şu sevgili Türkiye uçan kuşşların kebab olduğu, akan suların şarabolduğu, meyhanelerin mesken olduğu bir bahtiyar dünya cenneti olsa, halk elbette ki onu bu hale getirenlerin, bu mazhariyete kavuşturanların, bu seviyeye yükseltenlerin ve onlara bu yolda esaslı yardımlar yapmış bulunan yedi göbek yabancıların candan âşıkı, hayranı, minnettarı, muhabbetkârı olur.

Fakat sizlerden sormak isterim:

Dünün ve bugünün Türkiyesindeki biçare halk başına geçmiş olanlara ikide birde neden coşkun sevgi tezahüratı göstersin?

Başına geçmiş olanlar bir yana, hele faraza bir Acem Şahına ya da Şaşkınistan devlet başkanına neden çoşkun sevgi tezahüratı göstersin?

«Allah sizden razı olsun iyi ki Türk milletini, Türk vatanını her an topun ağzında tutan o ikili anlaşmalı yaptınız» diye mi?

«Allah sizden razı olsun iyi ki öküzün bedelini insanın ödeyemiyeceği dereceye yükselttiniz» diye mi?

«Allah sizden razı olsun. Açlığımız, çıplaklığımız, maddî-manevî her türlü yoksulluğumuz ve dünyanın resmî istatistiklerinde açıklanmış son derece geri kalmışlığımız sizin sayenizde oldu» diye mi?

«Allah sizden razı olsun. Sabıkalıları baştacı edinip fikir adamlarını suçlu saydınız. Kıbrıs'ı Yunan'a teslim edip Ada'da Anglo-Amerikan karakolluğunu ne kadar kahramanca kabullendiniz» diye mi?

Evet, insanı âdeta delirtebilecek kadar şiddetli bir merak içinde öğrenmek istiyoruz:

Türk halkı bunları ve Pakistan müftüsünden Vatikan papazına kadar bunların bütün aşna-fişnelerini acaba neden sevgi gösterileri ile karşılıyor?

Bu halk, sırası geldiği ve tarih şartları gerektirdiği zaman sultanlara, müstebitlere, nâmert saltanatlara, iç ve dış düşmanların her çeşidine karşı ayaklanıp muzaffer olmanın en belâgatlı dersini vermiş bulunan bu halk, içerden ve dışardan başının etini- kemiğini yemek isteyenlere acaba yıllardan beri neden coşkun sevgi gösterileri yapıyor?

Ben, her kimlerse, radyolarda, gazetelerde sevgili Türk halkı adına ikide birde bu terimi kullananlara hitabediyorum:

Gerçi sefaleti, rezaleti, fuhşu, ferdî ve siyasî zinayı, işsizliği, haksızlığı ve bunlara benzer daha nice densizliği ortadan kaldırmak elbette ki elinizde değildir.

Fakat yıllardan beri, ikide birde namuslu bir halka malettiğiniz şu komik «sevgi gösterileri», «çoşkun sevgi tezahüratı» terimlerini kaldırmak pek âlâ elinizdedir.

Zira Türk halkı muztariptir, yoksuldur, baştan ayağa yarelidir ve her yönden son derece dertlidir ama hamdolsun, sapık alık, salak ya da yüzyıllardır iflâhını kesenlere önüne gelen yerde «sevgi gösterileri» yapacak kadar sırsıklam kaçık değildir. Bunun içindir ki sizlerden rica ediyorum:

Artık lütfen kaldırın bu komik terimi ortadan: Zira bu da sayenizde komünistlik iftirası kadar komikleşmiş bir maskara temeddüh oldu.

Hele siz şu lâfa lütfen bir kere daha bakın;

«Coşkun sevgi gösterileri!...»

Niçin bu gösterileri yapacak halk?

Gerçi siz elcevap:

«Aklını peynir ekmekle yediği için»

diyebilirsiniz ama, buna ancak peynir ekmeğin ucuz ve kolay bulunabildiği yerlerde itibar edilebilir.

Şimdi halk, kendi aklına, peynir ekmek kadar ucuz satın alınabilir bir katık bulunmadığı için korkun:

«Sizi yer!»

Talip Apaydın

ler, öbür yanda yağsız bulgur çorbası. Bir yanda gardroplar dolusu renk renk takım takım elbiseler öbür yanda ömründe yamalıksız urba giymeyenler. Bir yanda kolejler, fakülteler, diplomalar, öbür yanda alfabesiz milyonlar... Bir yanda son model otomobiller, uçaklar, lüks vapurlar, öbür yanda güdük öküzlerin çektiği tekeri kırık kağnı arabaları. Bir yanda bankalar, krediler, çekler, ihaleler, kotalar öbür yanda günde beş lira yevmiye için on iki saat çapa sallıyanlar ter dökenler, anası ağlıyanlar. Bir yanda koltuklar, halılar, banyolar, karyolalar, cennet yataklar, buz dolapları, türlü çeşit makineler, uygarlığın kolaylıkları, öbür yanda yere serili keçe yatağından başka eşyası olmayan tabanı toprak, ıslak damlar.

Normal midir bunlar?

Değildir, Değildir ama... Karşıdan bakanlar anlamazlar bu ne demek? O yoksulluğu bizzat yaşamadan, içine girip çekmeden, o acıyı tatmadan, beyninde duymadan kavrıyamazlar meselenin ne olduğunu. Onun için halktan yana olamazlar. Nutuktan ileri geçemez halk sevgileri. Her koyun kendi bacağından asılır sözüne asılı kalırlar. Demokrasi, özgürlük, kişinin kendi değeri gibi aslında yüce anlamlar taşıyan ilkeleri kendi işlerine geldiği gibi kullanarak halkı aldatırlar, günlerini gün ederler. Sonuç işte böyle olur, toplumun bir ucu kuyunun içinde kalır.

Memleket bir koşu alanı, yurttaşlar koşuyorlar. Ama kimisi atlı, kimisi otomobille, kimisi uçakla, kimisi yayan, kiminin de elleri ayakları bağlı. Herkes birbirinin tepesine basarak koşuyor. Biri öbürünün yirmi iki milyon misli hızla. Oysa her oyunun eşit koşullar getiren kuralları vardır. Nerde bizim kurallarımız? Belki var, ama kim uyuyor? Uyulsa böyle mi olurdu? Köylü böyle mi kalırdı?

Çukurova'dan İzlenim

Ahmet KARAKOÇ

Kamyonlar gelir, kamyonlar geçer. Dolu dolu, hınca hınç. Tıklım tıklım. Esmer benizli, kavruk yüzlü.. insanlar. Genç kızlar, delikanlı oğlanlar, duvağı solmamış gelinler, yeni doğmuş bebeler... Duymadan, düşünmeden kula kul olan insanlar. Yaşam, geçim savaşı kör olası dünyada doğmadan başlar. Tarlada doğum, tarlada ölüm. Hem de elin, yabanın tarlasında. Bakımsız gıdasız, yoksulların emeği, yok pahasına. Bindiği dalı keser insanlık ölüm pahasına. Emekler yenir, emekler sömürülür insanlığın yüz karasınca. Aşağılanır, horlanır, emeklerince. Dahası var: Dövülür, sövülür alçakçasına.

Ağanın oğlu, göz koymuş Bahri'nin gelinine. Kimse çıt diyemez namussuza, namusluca. «Dinsizin hakkından imansız gelir» miş. Böylelerininkinden kim gelir? Yüz yıllardır bu böyle gelmiş ama, böyle gitmez diyen olur, elbet Mustafa Kemal'lercesine.

Bugünlerde Çukurova adım başına insan, adım başına ırgat. Ter döker ırmaklarcasına. İnsanlar ter kokar bu mevsimde Çukurova'da.. Köylüler, kentin yoksulları tüm tarlada öbek öbek. Toprak ayaklar, çatlak eller çapa sallamada sabahtan akşamadek. Yarım kilo et parasına. Günler uzun, hava sıcak, geçim zor. Bir lokma ekmek ırgatın «İçindeki canavarına» Ey kardaş bu bile çok senin anlamazlığına. Çalışan sen, ekmek senin. E ne diyelim, senin yoksulluğuna, açlığına. Irgatın canı var diyen olmaz, can versen tarlanın ortasında. Bunun adı da düzen işte, düzen!

Gerçekler o kadar acı, o değin acı ki, hele bu ıstıraba tevekkülle bayun eğiş olursa daha da hazin. Böyle işte benim yurdum, Türkiyem. Adım başına yokluk. Adım başına sefalet dolu bir yaşam. Neredesin Kemal Paşam, nerede? Seni bekliyor Anadolu, «19» Mayıslarca. Son derece adilâne görünen o, görkemli yasaların ardında ne büyük gedikler, ne büyük haksızlıklar var. Batıda olsun, Doğuda olsun gözlerin önüne küstahça serilen, utanmadan serilen lüksün yanında kapkara sefalet diz boyu. Milyonlarca insan fakirlik, yoksulluk içinde doğar, bunların batağında kıvrana kıvrana ölürler. Bu ne acı bir ölüm. Tüm emekler bir avuç azınlığın yararına, tekeline olunca. İşte Çukurova'da ırgatı elçi ağa işbirliği ile sömürürürler' Ulusun kaderi mi bu? Dıştan Sam Amca, içten komprador sömürüsü alabildiğine. Bir de Ata'nın şu sözlerine kulak verelim. Ve de kendimize gelelim.

... «Efendiler! diyebilirim ki, bugünkü felâket ve sefaletin tek sebebi bu hakikatin gafili bulunmuş olmamızdır. Gerçekten yedi asırdan beri cihanın dört bir köşesine göndererek kanlarını akıttığımız, kemiklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna karşılık daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık, zorbalıkla uşak derecesine indirmek istediğimiz bu asıl sahibin huzurunda bugün utançla ve saygıyla hakiki vaziyetimizi alalım.» diyor. O büyük insan.

(Devamı 14. sayfada)

Anayasa ve Köylüler

Kâni ŞENGÜL

«Devlet,... topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlariyle gereken ted birleri alır..» Anayasa madde 37.

Anayasa Devletin kuruluş yasası. Bu yasanın buyrukları yerine getirilmezse artık güven diye birşeyden de söz açılmaz olur, o ülkede.. Atatürk «köylü efendimizdir» derken, köylü hak istedi mi, köylü direndi mi lamını kasdetmiştir; yoksa, köylünün efendiliği usluluğundan ileri gelmez şüphesiz!. Oysa, yıllar yılı oylarını alıp Ankara'lara kaçan politikacılar köylü hak istedi mi, köylü direndi mi «sen efendisin» yani «sen uslu, dürüst adamsın» demiş ve ona kadercıliği aşılamağa gayret sarfetmiştir. Aslında köylü, yurtta buyruğu yürüdüğü sürece efendidir, buyruğu yürümezse efendi değildir köylü. Ama kurnaz politikacı köylünün bu anlamda efendi olduğu inancında değildir. Ona göre uslu uslu oturduğu, sınıfına sahip çıkmadığı, politikacıya boyun eğdiği sürece efendidir köylü.. İşte, bir sözcük böylesine iki karşıt anlamda ele alınmak suretiyle sömürü mekanizmasının hareketi ilk hızına kavuşmaktadır.

Günümüz Türkiye'sinde Atatürk'ün kastettiği anlamda «köylü efendimizdir» deyimi Anayasa ile birlikte tozlanmağa terkedilmiştir. Köylü topraksızdır ya da kendisine yeter miktar da olmayan az topraklıdır. Topraksız köylü efendi olamaz. Çünkü o ekonomik bakımdan bağımsız değildir. Bir ya da bir kaç köyün mülkiyetini elinde bulunduran toprak ağasının egemenliği altındadır. Ağanın müsaade ettiği nisbette yaşama hakkına sahiptir. Anayasanın teminatı altında bulunan siyasal haklarını özgürce kullanamaz. Ağa ne direktif verirse onu yerine getirmeğe mecburdur. Şu halde, Türkiye'nin sosyal, siyasal ve ekonomik ortamında Atatürk'ün kastettiği anlamda efendi değildir köylü.. Diyelim ki Komünist toplumlarda toprak mülkiyeti devletindir.. Ve fert mülkiyet hakkına sahip değildir. Bunun gibi kapitalist toplumlarda da Devletin yerini özel teşebbüs, toprak mülkiyeti bakımından ağa almıştır. Ve fert her ne kadar mülkiyet hakkına sahip bulunuyorsa da bu haktan istifade etme imkânları geniş ölçüde kısıtlanmıştır. Örneğin milyonlarca topraksız köylü vardır. Bunlar, Anayasa'nın gereği Devlet tarafından yerine getirilmediği sürece toprağa sahip olamıyacaklarından durumları Komünist toplumlardaki köylülerin durumuna benzeyebilir. Bu yüzden köylü açısından en uygun ekonomik doktrin, sosyal adalete en geniş yeri ayırdığından, sosyalizmdir. Ve sosyalizm Türk köylüsünün tek kurtuluş yoludur. Sosyalist yönetimde köylü hakkı bulunan toprağına kavuşacak ve gerçek anlam da üretime geçebilecektir. Üretimden kendi payına düşeni rahatlıkla alabilecektir. Sosyalist yönetimde bugünkü Anayasamızda kayıtlı olduğu üzere «Devlet, çiftçinin işletme araçlarına sahip olmasını» kolaylaştıracaktır. Anayasamız «Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz» demektedir. Bu hüküm, mülkiyet hakkının hudutsuz anlaşılmasına engel teşkil eder. Bu gün ağaların elinde bulunan toprak, mülkiyet hakkının hudutsuzluğunu açıkça ortaya koymaktadır. Öte yandan, ağaların hudutsuz toprak mülkiyetine sahip olmaları, toplum yani köylü yararına aykırıdır. Köylü, toprağın belirli kişilerde toplanmasından dolayı bağımsızlığını kaybetmekte ve kula kul olmak durumuna girmektedir. Oysa, köylü kendi toprağına sahip bulunduğu sürece bağımsız ve özgür olacaktır..

Anayasamız en ideal görüş ve buyrukları madde madde sıralamış bulunmaktadır. Anayasanın kurduğu bu düzen bu günkü ağa düzeni ile gelişir durumdadır. Siyasal ağırlık ağaların elinde bulunduğu için de Anayasamız asla uygulama alanına girememektedir. Demokratik düzende Anayasayı işler hale getirecek olan güç, köylü gücüdür. Köylü mecliste olduğu takdirde, yönetime ağırlığını koymuş olacak ve Anayasayı uygulamak mümkün olacaktır. Bu sebeple, köylünün oyu çok önemlidir. Bunu komprador politikacıları çok iyi bildiklerinden hangi yolla olursa olsun köylünün oylarına sahip çıkmaktadırlar. Nasıl ki köylünün toprağına ağa sahip çıkıyor. O halde, köylü oylarını, kendisinin partisine verirse Anayasaya rağmen henüz yürürlükte olan bu düzenin beslenme kaynağı kuruyacak ve köylü için mutlu bir düzen kurulacaktır. Bu düzen Anayasa düzenidir.

KÖYE BAKIŞ

Ahmet Köklügiller

Yüzyıllardır çözüm bekleyen konularımızdan biri, hattâ diyebiliriz ki, birincisi köydür. Çünkü Türklerin Anadolu'ya yerleşmelerinden beri, Anadolu'da kurmuş oldukları devletlerin temeli köye dayanır. Gerek Selçuklu ve Osmanlılar zamanında, gerekse Cumhuriyet döneminde, devletin askeri, mali ve iktisadi gücü alt yapıya, yani köye bağlı kalmıştır. Köylerin ekonomik güçleri yükseldiği oranda, devletin içerde ve dışarda itibarı artmış, ağırlığı duyulmuş, eksildiği oranda ise, düşmüş; devlet çökmüştür. Ama bu gerçek, ancak Atatürk tarafından sezilebilmiş, ortaya atılabilmiştir. Köy sorununun ciddiyeti, Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda belirmiştir.

Atatürk'ün şu sözleri, hem geçmiş yıllardaki korkunç ihmali, hem de köyün niçin ele alınması gereken bir konu olduğunu açıklaması bakımından ilginçtir :

«Yedi asırdan beri cihanın dört bir köşesine sevkederek kanlarını akıttığımız, kemiklerini yabancı topraklarda bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna karşılık daima tahkir, terzil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlıklarına ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık ve cebbarlıkla uşak durumuna indirmek istediğimiz bu asil sahibin huzurunda bugün saygıyla hakiki durumumuzu alalım.»

Atatürk, bunları Cumhuriyet'in temelleri atılırken, T.B.M. Meclisi'nde yaptığı bir konuşmada söylemektedir. Çağdaş ve demokratik bir devlet kurulurken, önemli bir gerçek meclis üyelerine hatırlatılmaktadır. Emperyalizme karşı omuz omuza döğüştüğü köylünün, Cumhuriyet'in ana öğesi olması gerekmektedir :

«Türkiye'nin asıl sahibi ve efendisi, gerçek üretici olan köylüdür. O halde herkesten daha çok refah, saadet ve servete müstahak ve lâyık olan köylüdür. Onun için, Türkiye Büyük Miller Meclisi'nin iktisadi siyaseti bu asli gayeye erişmek maksadını güder.

Efendiler, diyebilirim ki, bugünkü felâket ve sefaletin tek sebebi, bu hakikatin gafili olmamızdır.»

Bir devrim ilkesi olarak ileri sürülen bu görüşlerden dolayıdır ki, Cumhuriyetin ilk onbeş yılında köye doğru yoğun bir çalışma başlamıştır. Köy, çeşitli yönlerden ele alınarak incelenmiş; bu yolda oldukça başarılar elde edilmiştir. Köyün bugünkü duruma gelmesinde, bu çalışmaların büyük etkisi vardır. Ama ne yazık ki, çalışmalar, köyü istenilen yere getirememiştir. Köy, Türkiye'nin kalkınmasında «manivelâ rolü oynayacak» ekonomik bir ünite niteliğini kazanamamıştır.

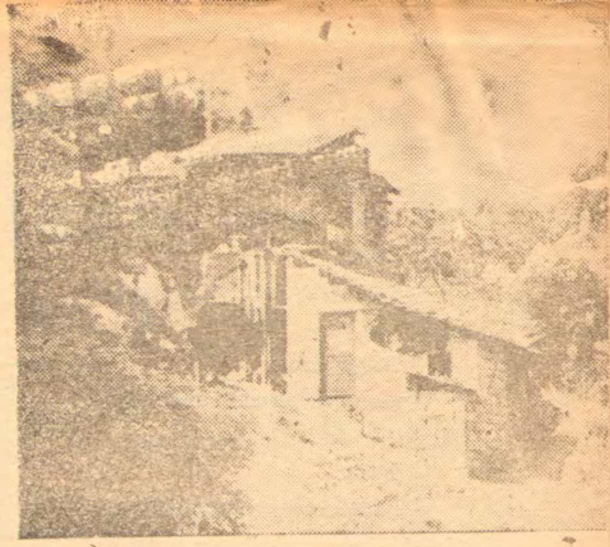
Atatürk'ün ana doğrultudaki işaretine rağmen, köye düzenli bir çalışma gitmemiştir. Köye yönelen eylemler ve uygulamalar da sistem yetersizliğinden yarım kalmıştır. Çünkü, kalkınma hareketleri daha çok «şehirleşme» çevresinde toplanmış; şehirleşmenin, köy kalkınmasını da gerçekleştireceği sanılmıştır. Önce şehir sorunlarını çözümleyelim, bundan sonra köy sorunları kendiliğinden çözümlenir denilmiştir.

Bu uygulamalarda, unutulan bir gerçek vardır : Atatürk'ün de yukarıda dediği gibi, Türkiye'nin gerçek üreticisi Köylü'dür. Şehirli, köyün ürettiklerini tüketen insandır. Kalkınma, bir tüketim değil, üretim hareketidir. Uygarlaşma, çağdaşlaşma, üretimin doğal bir sonucudur. Üretim olmayan bir yerde, uygarlaşmadan, çağdaşlaşmadan söz edilemez. O halde, tüketici insanlar topluluğu olan şehirlerden, köye uygarlık götürme de beklenemez. Ustelik, bizim şehirlerimizde köklü bir uygarlıktan da söz edilemez, batı şehirlerinde olduğu gibi. Kaldı ki, batıda köyler, dışarıdan değil, üretimin artması, toplumsal ilişkilerin değişmesi sonucu, kendi kendilerine uygarlaşmışlardır.

Şehirleşmiye verilen önem dolayısiyle, şehirli önem kazanmış, imtiyazlı bir duruma gelmiştir. Aslı «yönetici - eşraf» dayanışmasına bağlı, yapma bir burjuva, köyü tekeline almıştır. Eskiden olduğu gibi, köylü çalışmış hem kendini beslemiş, hem de şehirliyi doyurmaya çalışmıştır .Böylece, köyde bir değişme olmamıştır. Türkiye'deki değişmeler, köyün dışında cereyan etmiştir.

Bu ters gelişmenin sorumlusu elbette Cumhuriyet idaresi değil, bu idareyi «sosyal adalet» çizgisine oturtamamış, Atatürk'ün verdiği ana işareti anlıyamamış veya anlaması işine gelmemiş olan, kötü idarecilerdir.

İyi yönetim, iyi yönetici, bir gereksinmeden doğar. Böyle bir gereksinmeyi duymayanlara, dünyanın en güzel sistemini getirip teslim edin ,bunu götürülmesi gereken yere götüremezler. Nitekim Cumhuriyet, Osmanlı kafasıyla yetişmiş birtakım adamların eline geçince, hele Atatürk'ün ölümünden sonra, elverişli ortam da doğunca, yozlaşmıştır. Örneğin devletçilik, halkın tepesinde bir tokmak gibi uygulanmış, halk idareden soğutulmuştur.

Köyü, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilkelerine göre ele alanlar çıkmamış mıdır? Çıkmıştır; Cumhuriyet tarihinde, köyün devlet yapısı içinde gerekli yeri alması için çalışan ülkücüler, devrimciler olmuştur. Örneğin «köyler babası» ünvanıyla ün yapan İsmail Hakkı Tonguç, bunlardan biridir. Köy Enstitüleri buluşu onundur. Esası, köyü eğitim yoluyla canlandırmaya dayanır. Köyü, köyün içinden yetiştirilecek önderler aracılığı ile kalkındırmayı hedef alan bu ulusal kurumlar, ne yazıktır ki, gerici güçlerin elbirliği ile kapatılmıştır. Köy, yoğun karanlığına terkedilmiştir.

Köy, kısaca özetlersek, hep kapitalist açıdan değerlendirildiği için, canlanamamıştır. Kapitalizm, sömürüye dayanan bir sistemdir. Elbetteki böyle bir sistem, köyün, devlet örgütü içinde, gerekli yerini almasını istemez. Çünkü köy canlanırsa, köylü parlementoya girerse, sömürü sona erer. Köy Enstitüsü, bunun için kapatılmıştır.

Hem de köylü istemiyor diye kapattılar. Enstitüler, sevgili şehirlilerle köylümüzün arasını açıyormuş!.. Köylü istememiş bunu, öyle diyorlardı yıkarken. Oysa köylüyü sevmediklerinden yaptılar bunu. Gidin Enstitüler çevresindeki köylülere sorun. Alacağınız cevap şudur : «Nerde beyim bizi sevdikleri... Eskiden çocuklarımız güzel güzel okuyor, hem adam oluyorlar, hem de bizim gözümüzü açıyorlardı. Şimdi kapattılar bize o okulların kapısını. Getirip kendi çocuklarını okutuyorlar. Biz o zaman bilememiştik o okulların kıymetini. Zaman geçince anladık ama ne faydası var!»

Köyü sevenler, Enstitülerin yerine başka okullar açmalıydı. Madem ki köyden yanaydılar. Köyü sevmedikleri, köy için tedbir almadıklarından anlaşılıyor. Enstitüleri kapatır kapatmaz, tuttular «İmam Okulları» açtılar. Köylüyü, bu okullarla kandırmaya çalıştılar.

Enstitülerde «Ziraat Marşı» adında bir marş söylenirdi tarlaya gidip-gelinirken :

«Sürer, eker, biçeriz, güvenip ötesine,
Milletin her kazancı, milletin kesesine.
Toplandık baş çiftçinin, Atatürk'ün sesine
Toprakla savaş için ziraat cephesine.
Biz ulusal varlığın temeliyiz, köküyüz,
Biz yurdun öz sahibi, efendisi, köylüyüz.»

(Devamı 15. sayfada)

Deprem

Abidin DÎNO

Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasının ikinci günü oldu ilk deprem. Bu olay, faraza Menderes'in asılması ya da Başgıl'in ölümü günlerine rastlasaydı; eski'nin özlemini çeken birtakım din yobazlarının «ilâhi tezahür» üstüne yazdıkları komik yazılarla karşılaşırdık. Bu deprem bize, Abidin Dino'nun Erzincan depremi üzerine yazdığı «1940» adlı yazıyı hatırlattı. 1940 yerine 1967, Erzincan yerine Sakarya ya da Pülümür deyip bakın bugüne ne kadar uyuyor bu yazı. Hem, elden kaçırdığımız Abidin Dino diye bir değer vardı, diye de düşünürüz belki.

— Toprak neden titriyor?

— Sıtması var.

— Ovada köy batar mı?

— Batar.

— Toprağın denizden farkı ne?

— Balığı azdır.

— Şairlerin eli zelzeleden titrer mi?

— Titrer.

— Şairler rasathane aletleri midir?

— Evet.

— Termometrelerde kan mı dır yükselen?

— Evet, evet!

— Şairler ne yaktı?

— Mani yaktı.

— Niçin mani yaktı şairler?

— Zelzeleden korkup anaların şarkılarını hatırladılar.

— Ölüler maniden anlar mı?

— Dinlemezler ki.

— Nasıl bir sene şu 1940 senesi?

— Başladı.

— Gebe bir sene.

— Sancıları başladı mı?

— Zor mu çocuk dağurmak?

— Zor ya.

— Kanlı mı çocuk doğurmak?

— Kanlı ya.

— İki kerre beş ne eder?

— Yedi eder.

— Ren nehri üzerinde top patlarsa neresi yıkılır?

— Erzincan yıkılır.

— Adalet var mı bu işte?

— Adalet yok bu işte.

— Kahramanlar ne yapar?

— İskambil oynar.

— Ötekiler ne yapar?

— Kahramanlık yapar.

— On milyon kişi neden istihkâm kazar?

— Harbi gömmek için.

— Harbi istemiyenler kimlerdir?

— Harbi yapanlar.

— Harbi isteyen kimlerdir?

— Harbi yapanlar.

— Sanatımızın temeli ne kadar sağlam?

— Yıkılan evlerin temeli kadar.

— Böyle bir sanatın turşudan farkı ne?

— Ekşi bile değil.

— Bu iş daha ne kadar devam eder?

— Zelzeleye kadar.

— Zelzele oldu mu?

— Büyük şehirlerde olmadı.

— Büyük şehirlerde olursa ne olur?

— Binaların temeli belli olur.

— Akgöz Karagöz meydanda mı belli olur?

— Meydanda.

— Resme ne lâzım?

— Temel.

— Cemiyete?

— Temel.

— Şuna?

(Devamı 14. sayfada)

FİDEL CASTRO

Hapishane Notları

Sınıf Arkadaşlarım

Silik köylü çocukları olan sınıf arkadaşlarım genel olarak okula çıplak ayakla geliyor ve sefil elbiseler giyiyorlardı. Çok fakirdiler. Ilk dersleri zor öğreniyor ve gerekenden fazla zekâya sahip olsalar bile çok geçmeden okuldan ayrılıyorlardı. O zaman da, içlerinden bir tanesi bile kaçınılmaz batıştan kurtulamıyarak cehalet ve yokluğun dipsiz ve ümitsiz denizinde sönüp giderlerdi. Bugün onların çocukları, sosyal kaderciliğin yükü altında belleri bükülerek kendilerinin izinde yürümeğe başlamaktadırlar. Ben ise aksine öğrenmeğe devam ettim, edebildim. Yirmi yıldanberi hiçbir şey değişmedi! Küçük okulum şimdi biraz daha eski, adımlarım biraz daha ağır ve belki çocukların yüzü biraz daha karanlıktı. Hepsi o kadar! Muhtemeldir ki Cumhuriyet'in doğuşundan beri bu böyle olmuş olsun ve bu durum, hiç kimse ciddi olarak el uzatmadan sürüp gitsin! Pek alâ görülüyor ki, bizim sahip olmakla övündüğümüz adalet mefhumu hayalden başka birşey değildir. Milletin, yani halkın ekonomik statüsü yıkılmadan, öğretimin teknik ve örgütlenme alanında yapılabilecek herşey hiç bir işe yaramıyacaktır, çünkü facianın esas kökü oradadır.

Yıllar boyunca beni buna inandırmış olan şey herhangi bir teoriden çok, yaşanmış olduğum çırpınan gerçektir. Hattâ, belirli bir yerde lüks bir malzeme ile her okulda öğretim yapacak bir deha çıksa ve çocuklara akli gelişmelerinin şu ya da bu safhasında er ya da geç, okulda elbise ve besin verilse dahi, ailenin sınırlamaları içine batan fakir köylü çocuğu yine başarısızlığa uğrar. Dahası var: farzedelim ki delikanlı Devlet'in yardımile arzulanan bir teknik seviyeye ulaştı... Orada da, bizim şimdiki ekonomik ve sosyal statümüzün kısır darlıkları içinde, kâğıttan bir kayıkta imiş gibi diplomasile birlikte batacaktır.

YAŞLANMAK

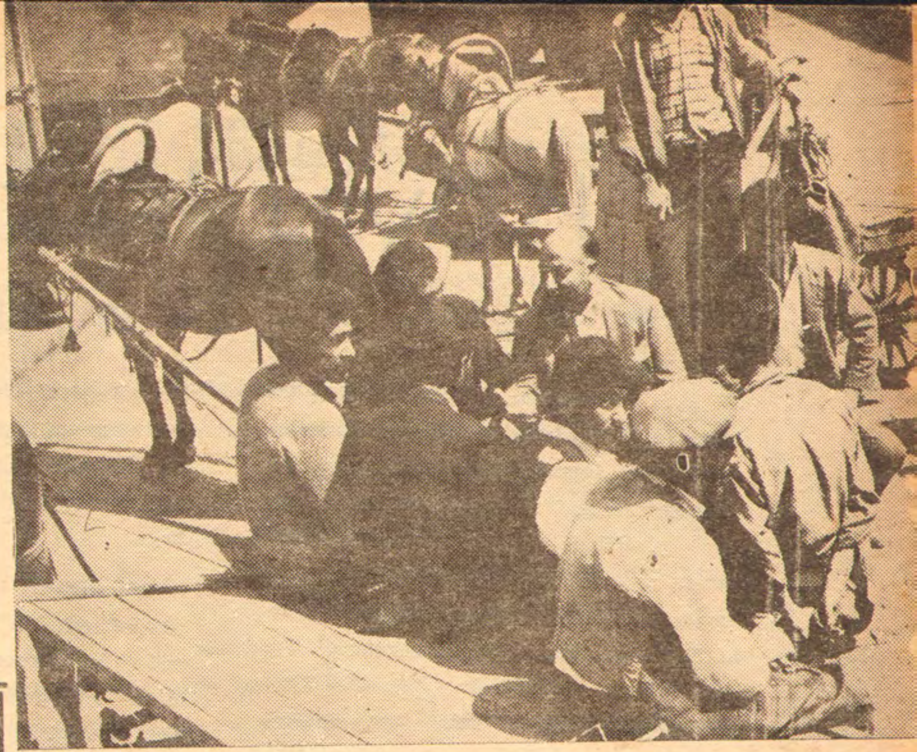
Şu cezaevi ne korkunç bir okul! Buradan dünya görüşümün tavını ve yaşantımın anlamını bulma işini tamamlıyorum. Acaba hayatım uzun mu olacak, kısa mı? Bilmem! Verimli mi, kısır mı? Fakat içimde kendi kendini doğruladığını hissettiğim bir şey var: fedakârlık ve mücadele için duyduğum ateşli istek. Konfor ile çıkarın sefil ıvır zıvırlarına yapışmış hayata karşı sadece nefret duyuyorum. Düşünüyorum ki insanın, ötesine geçemiyeceği bir çağ var: bu, hayatın aşağı doğru gitmeye başladığı andır; her hayatın en ışıklı saatlerini aydınlatan alevin söndüğü, insanı hayat devrinde ilerletmiş olan güçlerin öldüğü an! O zaman bu insanların, başları aşağıda, alınlarında pişmanlığı yaşıyarak, aşağılık münkirler gibi iğrençliğin en derin batağına girdikleri görülür. Hayatlarının biricik asalet anında, ilgisizlik, cömertlik ve özgecilik yıllarının utancını yüreklerinin en derin yerlerinde duyarlar. Bu, insanların bayırdan aşağıgiderken yaptıklarının aksini telkin etmeğe ve telkin ettiklerinin aksini yapmağa başladıkları korkunç çöküş anıdır. O andan itibaren kendi gençliklerine bir toyluk, çılgınlık, tecrübesizlik ve hayal çağı olarak bakarlar ve gerçekte güçsüzlüğün, yoksunluğun, yalanın, tâbi oluşun, sefil ve gülünç tersine gidişin, aşılmış yola asla bir daha aşmamak üzere yeniden ve tersine gitmeğe başlayan insanın acıklı manzarasının başladığını farketmezler!

Köy Boşalması

ya da

Boşalan Köyler

İstanbul Sokaklarında

Röportaj:
MUSTAFA ENHOŞ

Köylü, birçok nedenlerle üretici olmaktan çıkmaktadır. Bir tarım ülkesi olan Türkiye'de, köylünün üretici gücünü yitirip tüketici duruma geçmesi Türk ekonomisinin iflâsa gittiğini göstermez mi? Kamyon üstlerinde, trenin üçüncü mevkilerinde, bellerine sardıkları azıklarıyla her gün yüzlerce köylü; umutla, iş bulmak, ağadan kurtulmak, çocuğunu kendinden farklı yetiştirmek amacıyla büyük şehirlere akmakta...

Taşı, toprağı altın zannettiği bir büyük şehirde, şaşkınlıklar, çaresizlikler içinde köydeki çileli hayatının değişik bir şekli ile yaşamını dürdürmekte...

Onlardan bazılarına Küçükpazar'da rastladım. Sırtlarında solmuş yorganlar, yırtık-pırtık kilim eskileri, yüzlerinde bir büyük şehrin verdiği şaşkınlık... Siyah sakalları yanık yüzlerinde kıvrılmağa başlamış... Ellerinde mektubun altında yırtılmış birer adres vardı; hemşehrilerini arıyorlardı. Yanlarına yaklaştım:

— İstanbul'a yeni mi geldiniz?

— He valla, yeni geldik. Adıyaman'dan aktık geldik. Kakşiyer köyündeniz. Kara Hasan yazdı, gelin dedi, ben dayı başıyım İstanbul'da, size de iş veririm dedi. İstanbul-büyük yer bakalım...

Başlarını önlerine eğdiler. Bir korku, yaşama korkusu vardı yüzlerinde. Köyde bıraktıkları anaları, avratları, çoluk-çocuk şimdiden tüter olmuştu gözlerinde.

— Köyde çalışsanız daha iyi olmaz mıydı?

— He valla, eyi olurdu. Biz ireşberiğ, he valla, ama toprağımız yok. Ele kulluk ederiz, ağaya.

Gözlerimin içine bakıyordu şimdi. Elimle işaret ettim: Bu yolu takip et, ilerde bir kahve göreceksin, orada sor, bilirler.

— Sağ ol beğ, dedi, yürüdük.

İlerde bir kamyona iri iri sandıklar yüklenmiş. Duvarın dibine semerini yıkıp urganını yanına koymuş. Şıp şıp akan terlerini kirli mendili ile siliyordu...

— Merhaba deyip bir yer sordum. Bilmiyordu. Konuşmaya başladık. Niğde'nin Hacı Abdullah köyündenmiş, sekiz nüfusa bakarmış, toprağı yokmuş. İki ay olmuş İstanbul'a geleli.

— Niye geldin İstanbul'a, köyde çalışsaydın? diye konuşmayı tazeledim.

— Pankadan para aldırdım gomşuma, onun bi kesek tapusu vardı. Üç yüz lira borçlandım. Borç namustur, ödiycem onu. Değelse zevkine buraya gelir miydim? 45 yaşındayım ben. İmkânım olsa, toprağım, eşeğim, öküzüm olsa bu yaştan sonra karıyı anayı, kızı kısrağı bırakır da gelir miydim? Üçyüz liraya nelere gatlanmazık ki...

— Nerede yatıp kalkıyorsunuz?

— Bir evde evin odasında on kişi galırız. İnsan horultudan kokudan uyuyamıyor. Evli bekârık biz. Bütün gün yorul gel, gece çamaşır yıka. Zor. Doğru dürüst sıcak yemek yüzü görmeyiz. Zeytin peynir domatesle karın doyururuz. Bir düşünen yok, anlayan yok.

— Bir sigara uzattım, yaktı, derin bir çekti. Yorgunluğunu üfledi havaya...

Gözleri ateş gibi parlayan onüç yaşlarında bir çocuk. Sırtında musluklu bir su bidonu, önünde 3 - 5 su bardağı; kalabalığa yaklaştıkça daha bir bağırıyor :

— Su... Soğuk su. İyi su. Haşlama buz gibi. Var mı susayan, su, su...

— Doldur bakalım delikanlı.

— Buyur ağabey.

Suyu yudumluyorum. Belki pis bir su ama, bu cin gibi köylü çocuğu ile konuşabilmem için içmem gerekliydi.

— Nerelisin?

— Konya'lıyım. Bozkır'ın köyünden.

Konuştukça ürkekliği attı üstünden; yüzündeki gülümseme yanağını allaştırdı. Okula gidip gitmediğini sordum. Okumamış. Köylerinde okul yokmuş. Fakirlermiş. Bu gidişle kardeşleri de okumayacaklarmış galiba .

İstanbul sokakları köylerden göçenlerle dolu... Onları İstanbul'un çeşitli semtlerinde, burjuvaların en ağır işlerini yaparken görürsünüz. Burjuva işini en ucuza yaptırmak için, gerekirse tehdit eder onları...

— Günde kaç lira kazanıyorsun?

— Hiç belli olmaz ağabey. Bu gün iş yok, hava serin. Bizim işler ısıcak günlerde eyi olur. Bunun da yattığı yer bir han odası. Büyük-küçük on kişiden fazla insan bir odada kalırlarmış. En son:

— Ağabey hala okumak isterim, insan gibi yaşamak isterim, dedi.

Bir emsali de elli kiloluk yükün altına girmiş, ıhlayarak geçiyordu.

Öğleyin bir kahveye girdim. Masalarda dört beş kişi pişpirik oynuyor. Bir o kadar da seyirci grubu. Radyoda tok bir ses:

«Fırat kenarında yüzer kayıklar
Anam ağlar, bacım ağlar, karım beni sayıklar»

diye ayrılık türküsü söylüyor. Karayağız bir gençten gözümü ayıramıyordum. Türküyü dinlerken derin bir iç çekti, gözleri daldı, üzüntüsü yüzünde dalga dalga. Yanına gittim:

— Ne o ahbap? Dertlisin galiba? Önce sıkıldı; sonra:

— Sorma ağabey biz garibiz. Dünyanın neresine gitsek gariplik bizimle evliymiş gibi bırakma yakamızı. Doğuştan fakir doğmuşuz, ta o zamanlar alnımıza yazılmış bu çileyi çekmek.

— Boş ver be, aslan gibisin, neyin eksik? Herşey olur gider.

— Olur, olur emme, bizimki bize yettikten sonra.

Garsona işaret edip çay ısmarladıktan sonra derdini anlatı : Maraşın bir köyündenmiş. Göğsündeki kızılay kan madalyasını askerlikte almış. Bölükte kan vermekte birinci gelmiş. Gücü kuvveti o zaman şimdikinden çok iyi imiş. Askerden önce köyde bir arkalının kızına gönül vermiş. Kız da seviyormuş bu babayiğit delikanlıyı. Gelgelelim oralarda kızlar sevgi ile değil, başlıkla

(Sayfayı çeviriniz)

Köylü Kurtarılmadıkca

M. NURİ AYVALI

«. . . yedi asırdan beri cihanın dört bir köşesine sevk ederek kanlarını akıttığımız, kemiklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz ve buna mukabil daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlık ve ihsanlarına karşı nankörlük, küstahlık, cebbarlıkla uşak seviyesine indirmek istediğimiz» Türk köylüsünü kurtarmadıkça bu ülkenin kurtulacağını, kalkınacağını sanmak ahmaklığın en ileri derecesidir. Bu ileri derecedeki ahmaklık ise yıllar yılı bir illet halinde yöneticilerimizi sarmıştır. Köylümüze, bunca zamandır uşak muamelesi yapılmıştır. Asker denmiş alınmış, vergi denmiş alınmış ama karşılığında hiç bir şey verilmemiştir. Onların alın terini çalarak sömürenler, onların ürettiklerini yok pahasına kapatarak milyonlar vuranlar bir gün olsun «biz yanlış ediyoruz» dememişler, yıllar geçtikçe talanı hızlandırmışlardır.

Bir mezarlık toprağı, bir dikili ağacı, başını sokacak bir kulübesi olmayan bir kimsenin, başkalarının toprağı için, evi-bağı, servetı için harbe gidip savaşmasını, hele hele ölmesini hiç akıl alır mı? Türkiyede üç yüz bin ailenin toprak işleri ile uğraştığı halde hiç toprağı yoktur. Kişi önce yaşadığı ülkede kendinin olan şeylerden başlayarak sever yurdunu. Bu üç yüz bin aile fertleri ile birlikte bu vatanı nasıl severler? Haydi harbe, dense bu adamlar nelerini korumak için «can-u gönülden» cepheye gidecektir? Vatandaşlara vatanı sevdirmek gerek. Bunun için de onun vatandaş haklarından yararlanmasını sağlamak şart. Toprağı yoksa toprak vermek, çocuğu varsa okuma olanakları sağlamak, hastası varsa tedavi ettirebilmesi için gerekli hizmetleri ondan esirgememek gerek. Bunlar yapılmadan kuru sözlerle, vatan, millet, Sakarya tekerlemeleri ile vatanı sevdirmek olanaksızdır.

1961 anayasasını dünkü ve bugünkü politikacılar yapmadığına göre bunların bu anayasayı uygulaması beklenemez. İşte anayasanın üstünden altı yıl geçti. Neresini uyguladılar köylü yararına olanı? Toprak reformunu mu yaptılar? Köylü çocukların okuma olanaklarını mı sağladılar? Tefeciden mi kurtardılar? Ne yaptılar?..

Hiç bir sınıfı bir başka sınıfın kurtardığı görülmemiştir. Mecliste yıllar yılı temsil edilmeyen köylünün kurtulmamasının tek nedeni budur. Bunun için nüfusun yüzde seksenini teşkil eden köylünün cephe tutması ve «artık kendi sünnetimizi kendimiz yapacağız» demesi şart. Nerde görülmüş hem çoğunlukta ol, hem de yönetici kadroda hiç temsilcin olmasın. Bugün köylüye «Seni en iyi biz yönetiriz» diyenlerin gerçek söylemek istediği şudur:

Seni en iyi biz sömürürüz.

Ama yetmez mi yedi yüz yıldır sömürdükleri?

Bütün bu tersliklerin, gerçeklerin köylüye bir bir anlatılması zamanı gelmiş ve geçmektedir. Gerçek ulusçular görevlerinin bu olduğunu kabul etmeli öğretmeni, üniversitelisi, aydınları, memurları ile bütün Atatürkçüler Anadoluyu hiç bir şey beklemeden taramalıdır. Burjuva çıkarlarını korumak için onlar eli ile çıkarılan yasalar zorlanmadan bu görev yapılmalı ve köylü aydınlatılmalıdır. Onlar sistemli şekilde köylüyü okutmamak için direniyorlarsa sebebi bu işte. Uyanmasınlar diye yapıyorlar bunu. Köy Enstitülerini bunun için kapatıyorlar. Köye bilgisiz, amaçsız, bilinçsiz kişileri öğretmen edip edip onun için yolluyorlar. Otuz üç bin ümmi imamı onun için köyde tutuyorlar. Aydın öğretmen kıyımına bunun için başvuruyorlar.

Geçen yıl bir ilçede, bir okulun önünde bir yığın köylü gördüm. Hepsi çocuğunu getirmiş. Öğretmen okulu sınavları varmış. Yetkililerden sordum, o sınavlara beş yüzün üstünde sınava giren olmuş, ama o ilçeden sonunda dört kişi gidip okuma olanağı bulabildi. Gerisi köye dönmek zorunda kalmaz da ne yapar? Köylü ortaokulda çocuğunu okutabilir mi? Bu, Milli Eğitim politikası değil, uyutma politikasıdır. «Ne yapalım efendim, diğerleri de sınavları kazana da okuma imkânı bulaydı», demek hainliktir. Kazansalardı onları yerleştirecek okulun var mıydı bakalım? Hı varmıydı?

Çare yok. Köylü kurtarılmadıkça, sömürü sürecektir, talan sürecektir, satılmışlık sürecektir. Köylünün kurtulması ise köylünün uyananlarına, köyden çıkmış aydınlarına, köyden yana, köylüden yana olan gerçek ulusçulara düşmektedir. Doğma, büyüme kentli olduklarıyla böbürlenen bir takım kıravatlı efendiler istedikleri kadar köyü, köylüyü horlasınlar, onların genel nüfus içindeki oranı yüzde yirmi bile değildir.

Dostun da, düşmanın da haberi ola;

KOCA DEV KIMILDIYOR.

UYANIYOR ANADOLU. Çünkü:

«Yeter bunca uyumamız

Kalkalım bakalım hele»

dedi Anadolu. «Emek sahibi olmayanlar» ı adamdan saymayacağız artık. Onlar Yaşar Kemal'in deyimi ile maymundurlar. Artık maymuna değer vermeyecek Anadolu.

Göreceksiniz bu böyle olacak. Telâşta bundan geliyor. Ama it ürür kervan yürür.

evlenirmiş. Beş bin lira başlık istemişler, yiğitlik falan sökmemiş. İlle de beş bin. Ver elini İstanbul demiş bizim yiğit, taşı toprağı altın olan İstanbula gelmiş. O inşaat senin, bu inşaat benim. Altı yedi katlı apartmanlara sırtında çimento, harç taşımış. Beş bin, altı-yedi katlı apartman gibi birden yükselivermez ya... Daha elinde yarısının yarısının yarısı yok.

Tekrar bir ah çekti ve ilâve etti:

— İstanbul'u yeniden yapsak biz omuzumuzda yük çekerek, bu parayı bulamayacağız. Hırsızlık yapacak halimiz de yok ya...

Radyo «yarim beni sayıklar» diye bağırıyordu.

Bu örnekleri daha da çoğaltabiliriz. Daha korkunçları, daha ilginçleri çıkar karşımıza. Onları yük altında ya da araba üstünde, kamyon üstünde, tren tuvaletleri önündeki koridorlarda yükünün üstüne yorgunluktan oturuvermiş olarak görürüz. Bir gelirler bir giderler. Hep yorgundurlar, bitkindirler. Ayrılanlar bir perişan, geride kalanlar bir perişan. Dönenler bitmiştir.

İşsizlik, topraksızlık, ağa baskısı, çocuğunu okutabilme, hem de sürünme, dilenme pahasına okutabilme, kan davâsı, asayişsizlik, iftiraya uğramalar ve köyden kurtulma macerası. Bunlar, köyden şehire akının görünen sebepleri. Temel neden, yine bugünün bozuk düzeni.

Niğde'nin Hacıabdullah köyünden Memet'i köyden ilçeye, ilçeden Niğde'ye, Niğde'den İstanbula, belki de yıllarca Almanya'ya sürükleyecek... Yıllarca...

Evet, «köy ve köylü meselesini beşeriyet ve medeniyet davâsı telâkki ediyoruz» (!)...

67 EVRENSEL BARIŞ ŞENLİĞİ

9 - 18 Ağustos

Talebe Federasyonu'nun gerçek yöneticileri ile devrimci öğrenci kuruluşları olan İ.T.Ü.T.B., İ.Y.T.O.T.B. ve İ.T.U.T.O.T.B. nin ortaklaşa düzenledikleri bir şenlik bu. Yöneticiler 11 yıldan beri yapılan Kültür Şenliklerini bundan böyle her yıl ayrı bir konuyu işleyerek sunmağa, bu yıl Evrensel Barış konusunu işlemeğe karar vermişlerdir.

Bu yıl,dış ülkelerden gelen ve ülkemizde bulunan tiyatro adamlarına çeşitli konferanslar verdirilerek dünya tiyatrosu ve bunun evrensel barışa etkinliği incelenecek; böylece «kültür» sözcüğü geçen yıllara oranla, daha geniş kapsamıyla ele alınmış olacaktır. Öte yandan, her yıl çıkmakta şenlik dergisi bu yıl BARIŞ adıyla çıkarılacak; günümüzün barış sorunlarını ortaya koyan yazıları ve bu yıl dünyada süren vahşi savaşların fotoğraflarını kapsamaktadır. Ayrıca, şenlik arasında her gün üç dilde yayınlanacak GÜNLÜK adlı dergide şenliğin her günkü durumu seyircilere ve katılanlara yansıtılacaktır.

Geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da bir plastik sanatlar sergisi açılacaktır. 35 yaşından küçük sanatçıların katılacağı bu sergide resim, heykel, gravür ve fotoğraf dalları yer alacaktır. Buna ek olarak sergi içersinde halk sanatçısı Balaban'ın bir sergisi de açılacaktır. Vietnam'la ilgili fotoğraflar da sergi içersinde görücülere sunulacaktır.

Bu yıl yapılacak olan şenliğin **mali gücü üç teknik** öğrenci birliği tarafından ortaya konulmuş olup, hükûmetten yardım alınmayacaktır.

NEDEN EVRENSEL BARIŞ?

Şenlik yöneticileri, bu konunun seçilmesinin nedenini şöyle açıklamaktadırlar :

Ürkütücü, öldürücü silâhların gün gün arttığı ve gelişimi için kocaman kocaman ülkelerin bütçelerinin yarıdan çoğunu harcadığı bir dünyada genç insanların en büyük özlemi BARIŞ-tır. Ama, bu barış kuru bir sözcükten öte eşitliğin var olduğu, sömürünün son bulduğu bir dünya kurma çabasıdır. Belki de BARIŞ için, eşitlik ve özgürlük için bir savaştır.

Dünya uluslarının ve halklarının daha mutlu, daha güzel bir dünyada yaşaması, böylesi Barışçıl amaçlı birleşimlerle sağlanacaktır. Bu barış ezilen halkları ve ulusları mutluluğa götürmek için özlenmektedir.

Bizler, ancak ön birleşimleri olan gençliğin yarın yönetici kişiler olduklarında sömürüyü son buldurup barışı sağlıyacakları inancındayız. Dillerini anlamadıkları, isimlerini bilmedikleri insanları korkunçyirminci yüzyıl silâhlarıyla öldürmeye, yok etmeye yöneltilen halklar, bu gençler tarafından yönetildiğinde, güçler silâhlardan çok insanlığın mutluluğu için harcanacaktır.

Öğretmen kıyımı
ve
Yargıçlarımızın adaleti sayesinde iflâs eden partizan baskılar

Keçiborlu'nun karanlık işler çeviren bir takım yobazları, Demirel'in bacanağının da yardımı ile öteden beri ilerici bir aydın olarak bilinen İlhan Alkan'ı bakanlık emrine aldırdıkları gibi, komünizm propogandası yaptığını ileri sürerek savcılığın davâ açmasını sağladılar. Bu olay basında geniş yankılar yaptı. (Gazetemizin 5. ve 6. sayılarına bakınız).

Beraat eden yurtsever öğretmen İlhan Alkan'a ait kesinleşmiş ilâmın özeti aşağıdadır.

Yazılarımız dizgiye verilirken öğrendiğimize göre de Danıştay, tek rar görevine dönmesi gerektiği yolunda «tehir-i icra» kararı vermiş-

İsparta Ağır Ceza Mahkemesi.
967/8 Esas, 967/91 karar
SUÇ : Ceza Kanununun 141 ve 142. maddelerine muhalif surette konuşmak ve bu suretle sol anlamlı konulara derslerde yer vermek ve Cemiyetler Kanununa mu halif harekette bulunmak.

«... Propaganda isnadına gelince sanık (İlhan Alkan) ... derslerde müfredat programlarına ve Millî Eğitim Bakanlığının ilkelerine göre hareket ettiğini ve derslerde, kimya dersinde petrolü anlatınca memleketimizde petrollerin çoğunun ecnebi şirketler tarafından işletildiğinin ve bunun hep sini kendimiz işletsek ve çalışsak memleket için daha iyi olacağını çocuklara anlattığını ve aynı zamanda sınıflarda ecnebi şirketlerin propaganda mahiyetini taşıyan takvimlerinin asıldığını ve bunların yerine memleketimizdeki milli şirketlerin takvimlerinin asılmasının daha iyi olacağını gerek çocuklara ve gerek okul idaresine söylediğini ve yine tarih hocasının tarih dersinde Lozan antlaşmasını talebelere tarihî ehemmiyetine göre anlattığını ve bu antlaşmayı yapan Atatürk ve diğer şahısları tarih hocasının müfredat programına göre anlattığını fakat buna karşılık okula Millî Eğitim Bakanlığının Talim ve Terbiye dairesinin onayından geçmeyen gazete ve diğer neşriyatın okula gelip talebelere okutulduğunu ve bu gazetelerde, Atatürk aleyhinde yazılar olduğunu ve Lozan antlaşmasını kötüleyici ve küçük düşürücü yazılar yayınlandığını ve zaten bu gazetelerin talebelerin istifade edeceği neşriyat olmayıp sırf parti propagandaları ile dolu olduğunu ve binaenaleyh.. idareye bunların yasaklanmasını okula sokulmamasını söylediğini ve idare ile arasının açıldığını ve bu şekilde kendisine isnatta bulunulduğunu... beyan etmiştir.

... Dinlenen şahitlerden ve bilhassa öğretmen İlhan Alkan'ın talebelerinden, hiçbirisi sanık İlhan Alkan'ın kendisine isnad edilen T.C. K. nun 141 ve 142. maddelerine muhalif surette prpaganda yapıldığı hususunda bir beyanda bulunmamışlar ve bilâkis öğretmenin sınıfta derslerini verdiğini ve bilâhare de kendilerine çalışınız, çalışmakla yükselirsiniz gibi nasihat ve telkinlerde bulunduğunu beyan eylemişlerdir.

... Sanığa isnad edilen suçların unsurları mevcut olmadığından ve sübut bulmadığından müs net suçlardan BERAATİNE talep veçhile ...... ittifakla» karar verildi.

ÂŞIK İHSANÎ şair değil midir?

Temel sorunlarından hiç birisi çözümlenmemiş bir toplum içindeyiz. Yüzyılların tortusunu gereğince atamadık gönüllerden. Yemek, içmek, barınmak ve giyinmek bu gün de birer savaş konusu ve erişilmesi güç amaçlar sayılmaktadır. Çapulculuk süregelmiş, direniyor utanmazca. Tutucu çabalar dikilmiş karşımıza. Çağımızın temposuna uyamıyoruz.

Bu yüzden, zamanımızın edebiyatı yeni bir ayrım içinde sınıflaşıyor: Sosyalist edebiyat, burjuva edebiyatı.

İkinci safta yer alanlara, genel deyimler dışında bir sözümüz yok. Amma daralmış dünyalarında tutsak kişiler var çevremizde. Kendilerini halktan, emekten ve toplumun büyük çoğunluğundan yana göstermek isteseler de, kimin yararına kafa yordukları bütün eylemleriyle ortadadır. Edebiyat piyasamızın tekelci, soylu (!) kişilerinden söz etmekteyim. Yaranlar meclisinde kadeh tokuşturmak gibi bir havadır yaptıkları. Bir sürü kalıplar ve fantazyalarla süsleyip pohpohledikleri yapma değerler, oksijen çadırında yatırılan hastalara benzer.

İhsani'ler, Mahzuni'ler daha üstün geliyorsa bize, darılmasınlar. Soyut ve anlamsız nesnelerden anlamıyorsak bağışlasınlar bizi. Afyon, esrar içmedik; öğrenemedik tadını.

Yeni dergi'ye göre «Aşık İhsani'nin şair sayılıp sayılmaması bir yana» imiş. Aşık İhsani şair midir, yoksa, önemsiz sözcükleri diziler halinde veren sıradan bir vatandaş mı? Buna gereksinenler karşılık versinler.

Aşık İhsani'nin şiirleri üstüne yazılmış gerçek bir eleştiri yazısı var mı, bilmiyorum. Bugünedek okuduklarım, edebiyat dedikoduları sınırını aşamaz. Onu üç yıldır tanırız. Sistemli bir gelişme içindedir. Şiirleri de yaşantısı gibi fırtınalı. Onun sövenleri yanında sevenleri daha çok var.

Bizim için halkın yüreğinde, kafasında bilinçlenen, kıvılcımlardan meşaleler tutuşturandır o. Onun deyişlerinde, yüz yıllar boyu suskun bırakılmış Anadolu halklarının öfkeli sesi duyulur. Onda bulanık derinlikler arıyanlar elbette yorulacaklar.

Onun şiirleri soframızın garnitürü olmaktan da ötede; ekmeğimizin katığı, aşımızın tuzudur. Biz onun halklar katındaki eriştiği sevgiyi, yiğitçe bir başarının hak edilmiş kazancı sayarız. Onun mutlu ozanlığı erkekçe bestelerle taçlanıyor Anadolu köylüsünün sazında ve dudaklarında.

Bir eleştiri değildir bu yazım. Şiirlerinden örnekler vermeyi gereksiz bulurum. Onları eksiksiz olarak ezbere bilmeyen kaç kişi var? Geleneksel Türk edebiyatında hangi ozanın payına düştü yüz binlerce kitap satabilmek? Hangi şiire karşı duyuldu bunca susuzluk?. Gerçek sevginin ölçüsü başka nedir?

Naci Sadullah, Nâzım Hikmet için: «Bütün renkleriyle dişi ve bütün çizgileriyle erkek.. döğülemiyecek kadar güzel bir yüz..» diyordu. İhsani'yi ozan bile saymıyanları kuşkularıyla başbaşa bırakarak, Naci Sadullah'ca özetliyelim, düşüncemizi : İhsani, Anadolu halklarının yoksulluğunu, ezilmişliğini sayıp dökmekle yetinmez. Onun şiirleri birer savaş türküsüdür yücelten. Halkların yenilmez coşkusudur kurtuluşa doğru yönelmiş. Baltasını bileyenlerin tanrısal uğultusudur sazından yükselen sesler.

Galip M. ATAÇ

HAN Köşesindeki MEMET

Tarlalar
İnekler
Dost yüzlü ırgatlar
Yok artık
Şimdi bir yatağın var
Yırtık - pırtık
Bir de
Gündüz sırtında
Gece yanında
Bir küfen var
Kırık - çıkık
Bir han köşesinde
Bir yatak, bir küfeyle
Bekle bakalım Memet
Bekle!..
Bütün gün yük taşıyorsun
Alı'nin çaldığı sazda
Geceleri Anadolu'yu dinliyorsun
Sıla özlemi
Dertler
Acılar
Sonra düşünüyorsun
— Bütün insanlar böyle mi?

....

Ve biliyorsun
Ali'nin sazında,
Sıla kokan
Sevgi kokan
Acı kokan
Ayşenin mektubunda
Birşeyler var.
Birşeyler var Memet
Biraz düşün
Biraz gayret
Bu «birşeyler» i anlıyacaksın
Elbet
Anlıyacaksın
Seni bu han köşesine
Savuran rüzgârın
Nereden estiğini
Bu han köşelerinden
Nice Memet'lerin geçtiğini
Ve Memet'lerin ezilmişliğinin
Nedenini
Mutlu yarınların
Han köşelerinde yitirildiğini
Anlıyacaksın, göreceksin.

***

Sana direm a Memet
Bak hele
Bir han köşesinde
Bir yatak, bir küfeyle
Daha ne kadar beklersin
Söyle!...

Atilâ Yücelal

BEDRİ DE GİTTİ...

Mehmet Cimi

13 Temmuz 1967 bir ozanın ölüm günüdür.

O ne . . . işyerinin sahibi, ne falan kurumun müdürü, ne de filân örgütün başkanıydı. O köycü, toplumcu, ezilenden yana bir ozandı. Gazetelerde iri iri puntolarla, kalın çerçeveli duyurular çıkmadı hakkında.. O'nun ölümünden dalsız dayanaksız bir avuç kişi haberdar oldu, o kadar. Bu ozan Bedri Gider'di.

Yıl 1949. Onsekiz yaşındaydım. Dergilere merak sarmıştı bende. Varlık, Kaynak, Yağmur ve Toprak, Edebiyat Dünyası gibi degilerde şiirleri çıkıyordu Bedri'nin «Memleket Rüzgârları» adlı bir şiir betiği de çıkmıştı.

Bedri mutluluğu salt kendisi için isteyenlerden değildi. Pek çoğunun sudan şey lerle uğraştığı o yıllarda, Bedri bir şiirinde:

«..
Ben parişah kadar
Muhteşem asude rahat olmuşum
Kuşsütünden gayri
Herşey bulmuşum
Saadet bu mu?
Geri dursun
Saadet olunca vatanca olsun!»

demişti. Oturduğu küçük kasabada okuma yazma olanağına kavuşmuş, fakat kafaları bir türlü şavklanmamış kişiler bu şiirinden ötürü sinsi sinsi az konuşmamışlardı hakkında...

Bedri ile ara sıra mektuplaştığımız oldu. Mektupların uzadığı zamanlar nerede bir şiirini, bir yazısını gördümse mektup yerine, selâm yerine okudum onları..

Birbirimizin izini kaybettiğimiz bir sıradaydı ki Bedri'nin İstanbul'a geldiğini Fatih taraflarında bir otelde kaldığını öğrendim. Oteli buldum. Bedri yoktu otelde. O güne dek bir resmini görmüştüm Bedri'nin. Otele hangi saatlarda dönebileceğini sordum. O saata daha epeyce zaman vardı. Çıktım. Fatih parkında azıcık dinleneyim dedim. Boş kanepe arayordum. Bir kerecik resmini gördügüm; aradığım adam oradaydı. Hiç ıkınıp sıkınmadan adını bile sorma gereğini duymadan: «Seni arayordum» dedim, sarıldım. Öptük birbirimizi... O da beni öğrendi. Meraklıydı.

— Nasıl da tanıdın yahu? dedi.

— Tanıdım işte. Çok mu önemli? dedim.

Bir arkadaşını bekliyormuş orada. Gelecek arkadaş erkek mi, dişi mi? dedim. Eski bir yarasına basmış gibi: Yüzüme baktı baktı.. Ne açık ne dobra çocuk bu be gibilerden düşündüğünü sanıyorum; tekrar sarıldı bana..

İşsizmiş. Arkadaşı iş için haber getirecekmiş de, orada onu bekliyormuş. Dereden tepeden konuştuk. Adamın geleceği saat çoktan geçmişti. Görünürlerde yoktu.

— Yahu hemende nasıl soruverdin, gelecek kimsenin erkek mi, yoksa dişi mi olduğunu? dedi. Erkek sıfatındaki dişilerden bir de istismarcılardan çok tiksiniyordu. Bedri..

Yaşamını sürdürmek, çoluk çocuğun mide sancısını durdurmak pahasına entipüften haftalık bir gazetenin yükünü omuzladı. Gazetenin sahibi et kafanın . . . nin tepesinde birazcık peynir görmüşün biriydi. Bedricik bir hafta çalışacak. Oğleleri bir muhallebicide az ekmekle kaşığı daldırınca taneleri sağa sola kaçan bir kâse çorba (1) içecek ve hafta sonunda da yüzelli lira alacaktı. Hafta sonu gelir. Adam Bedri'nin emeğinin karşılığı olan parayı doğru dürüst vermez. Bu yetmiyormuş gibi Bedri'nin bu etkafa adına yazdığı başyazıyı Bedri'nin yanında gerine gerine başkalarına gösterip okuması karşısında Bedri iyice biterdi.

Bedri'yi çoğu öğretmen olarak bilirdi. Hem de köy enstitüsü çıkışlı bir öğretmen Dostlarının çoğu öğretmendi. Kendisi de öğretmen okulunun birinden ayrılmak zorunda kalmıştı vaktiyle. Ulusumuzun çağdaş uygarlığa ulaşmasının ancak yüreği bütün, cesur, gözü yurt sorunlarına çevrik ülkücü öğretmenler sayesinde ve bunların sayısının çoğalmasıyla mümkün olacağına inanıyordu. Bir ara köy öğretmenlerine şöyle sesleniyor, onların oralardan kaçmamalarını salık veriyordu :

«Köy bir kitapta kap
Sen bu kitapta
Yaprak yaprak köylüsün»

Köşebaşlarında küçük yumurcakların ellerindeki «Teksas, Tommiks, Pekosbil» gibi çocuklarımızı afyonlayan kitapları gördükçe kahrolur: «Ah bir olanaklarım el verse en güzel çocuk kitaplarını ben basacağım» der, «Hem çocuklarımız kurtulacak, hem de yazarlarımız emeğinin karşılığını en iyi şekilde almış olacak» derdi. Bu nedenle manzum bir çocuk kitabı (2) yazdı. Ülkemizin en kıdemli fikir sanat dergisinin yayınevinin sahibine gönderdi. Adı geçen dergiyi Bedri kendi çevresinde tutturmak için ücretsiz az mı imeceliğini yapmıştı?. Yayınevi sahibi Bedri'ye verdiği yanıtta : «Çocuk yapıtı olarak çeviri bastığını, Berdi'nin yazdığının ise manzum olduğunu» duyurdu. Oysa yapıtın çeviri telif olması değil yeterli ya da yetersiz olması söz konusu olmalıydı. Neyse...

Gene ciğeri kokmuşlardan birinde son çıkan kitabından (3) ötürü alacağı kaldı. Alabilseydi kira ile kasap borcunu kapatacaktı. Olmadı.

Mahmut Yağmur'la pek yakında buluşabilmişlerdi. Aslında ikisi de birbirini öteden beri tanır ve sevişirlerdi. Sıkıntıdan söz açılmıştı. Bir ara Yağmur: «Üzülme Bedri, bir ekmeğimiz varsa bölüşüp yiyeceğiz» demişti de aman ne sevinmiş ne sevinmişti. Gözleri çakmak çakmak oldu. Yeniden yaşama umuduna erişmişti.

Bedri kardeşim, bu Kocakentte namuslu kişilerin çoğu senin çektiğini, senin yalnızlığını yaşıyor. Hepsinin iç ağrıları aynı. El etek öpenlerin, bir parmak üstünün yanında dört takla atanların durumunu zaten biliyorsun. Eğitim bakanlığının azizliğini (!) özellikle Mahmut Makal'ın tedirgin edilişini gazetelerde okudukça çok canın sıkılmıştı. İlk fırsatta onu bulup konuşmak istiyordun. Ben selâmını ulaştıracağım.

Son bir sözüm var: Bakkal, kasap ve kira işi daha çok üzmesin seni! Onları gayri şimdilik bize bırak. Hoşçakal Bedri...

---

(1) Bedri buna «Su çorbası» adını vermişti.

(2) Adı geçen yapıtın adı «Levent Kedi» dir.

(3) Sosyal Şiirler Antolojisi, Mehmet Cimi ile birlikte Çevre yayınevi 1967 Ist.

Satın Hele

Gerçek güne varıncaya
Yaraları sarıncaya,
Burnunuza vuruncaya
Tutun hele, tutun bizi...

Kimi ağa, kiminiz bek
Kendiniz az, zulmünüz pek
Sizi yurtlan sürene dek
Atın hele atın bizi...

Kiminizin kafası dar
Kiminiz kanımız tadar
Biz başa gelene kadar
Satın hele satın bizi.

Sarızlı âşık TEMELİ

Mavi Soysuz

Ve sanki ben uygarlığa önderlik etmemişim gibi
ve sanki ben uyumuşum gibi yıllar yılı
içimde bir kurt
o iğrenç, o çirkin, o pis Amerikalı
Kentımin sokakları onlarla dolu
ve şimdi İzmir, Çiğli, Sinop, Samsun
ve İncirlik, İstanbul, Erzurum, yetmemiş gibi
onbinlerce köyümle tüm Anadolu
Ve tüm alışılmışlıktan öte
bir uyuşulmuşluğun bunalımında
mavi soysuzlar
masmavi namussuzlar
barış, ha barış bu mu ya?
bu mu yaşamak kadar kutsal sayılan
bu mu dostluk adına
insanlık adına
kalleşlik oldu mu ya?
Ben köylüyüm sapına kadar özgür
ben ajan istemiyorum barış adına
Aydınlıksa benim aydınlığım
önderlikse benim önderliğim
kucak açmışlarsa bana ne
avuç açmışlarsa bana ne.
ben hiç bir şey istemiyorum ülkemde
hiç bir şey USA markalı
defol be mavi uşak
çirkin Amerikalı.

Çırak EMMİ

Çukurova'dan izlenim

(6. sayfadan devam)

Evet o zamandan bu yana köprülerin altından çok sular geçti. Atatürk öldü. Gene o Türk köylüsü topraksız, yolsuz,... çiftlik ağalarının hizmetinde.

Irgatlar gelir : Urfa'dan, Antep'ten, Maraş'tan yoksulluğun, fakirliğin iç ezikliği dopdolu insanlar. Gelir. Samanlık çok görülür bu insanlara. Yağmur yaş. Ahıra koş. Irgatta insan mı? Düşünen olmaz. Bu mu insanlık? Bu mu uygarlık? Bu arada Aşık İhsani'ye kulak verelim.

«Kıralım bilek bağını
Yıkalım zulüm çağını
Gerçek günün bayrağını
Çekelim bakalım hele»

Evet bu insanlar çalışır çalışır, yine yoksul, yine aç. İşin kötüsü kendi öz evlâtlarının aynı acıyı, aynı ıstırabı ve de çileyi çeke çeke öleceklerini bilirler. Hem de insanlığın gözleri önünde.

Bunları düşünürken ağlamaklı olurum. Acımaktan başka birşey gelmez elimden. İçim ağlar, yüzüm gülmez bu günlerin ardından. Bu insanlar benim köylüm, benim halkım der dururum işte o kadar.

DEPREM

(8. sayıdan devam)

— Temel.
— Buna?
— Temel.
— Temel kim?
— Sen ben.
— Sen ne istersin?
— Yemek içmek, yazıp okumak, falan filân.
— Yıkılan yerlerde kimler işe yaradı?
— Mahpuslar.
— Demek sağlam adamlarmış mahpuslar?
— Sağlam.
— Yazdığımız kitabı kaç kişi okur?
— Hadi beş bin diyelim.
— Ya ötekiler ne okur?
— Ekmek okur.
— Ekmek bir kitap mıdır?
— Ekmek misafirdir, ya gelir ya gelmez.
— Mahpuslar neden kaçmadı?
— Mahpusların namusu var.
— Dünyadan kim kaçtı?
— İyi ölüler.
— Nasıl kaçtılar?
— İyi atlara binip.
— İyi atlar ölü müydü?
— Ölü.
— Büyük tarla kimin?
— Hepimizin.
— Saadet kimin?
— Hepimizin.
— Tarlayı yine sürer miyiz?
— Yine süreriz; tarla titrese de yarılsa da çatlasa da patlasa da yine süreriz.
— Dağlar ateş nezlesine tutulursa?
— Yine süreriz.
— Yeni evi ne şekilde koruyoruz ?
— Nuhun gemisi şeklinde.
— Hayvanları da almalı mı gemiye?
— Bu sefer insanları alıyoruz.
— Tahta kuruları kalsın mı?
— Kalsın.
— Bitler kalsın mı?
— Kalsın.
— Sülükler?
— Kalsın, sülükler mutlaka kalsın.
— Şu herif kalsın mı?
— Kalsın.
— Harp kalsın mı?
— Kalsın.
— Ne görüyorsun?
— Gördüğümü nasıl söylerim?
— Söyle aramızda yabancı yok.
— Kan renkli bir deniz görüyorum.
— Başka?
— Feraha çıkacaksınız.
— Daha?
— Ferahtan evvel zulmet var.
— Söyle, söylesene?
— Deniz yolundan size bir haber?
— Nasıl bir haber?
— Kıyamet haberi.
— Gemiye herkes bindi mi?
— Bir yerimiz kaldı, bizimle kim geliyor, dolmuşa bir kaldı!

(Sabah rüzgârı tuz kokar, Nuhun gemisi lâçka etti rıhtım halatlarını ve uzaklaştı.)

Bize gelen

Fikir - Sanat Dergileri

Yeni Ufuklar —	İstanbul
Yeditepe —	»
Saygı —	»
Türk Folklor Araştırmaları	»
Barış Dünyası	»
Sanat Dünyası	»
Forum —	Ankara
İmece —	»
Yordam —	»
Yeni Yayınlar	»
Çele —	»
Ece —	»
Güç —	Fethiye
Çağrı —	Konya

Gazeteler

Yeni Kastamonu—	Kastomonu
Doğrusöz —	»
Ses —	Aydın
Ateş —	Balıkesir
Yöncü —	Yalova
Bolayır —	Gelibolu
Müstakil Tavşanlı —	Tavşanlı
Trakyada Yeşilyurt —	K. eli
Ufuk —	Elazığ
Gündem —	Ankara
Petrol-İş —	İstanbul
Demokrat Urfa —	Urfa
Şafak —	»
Savaş —	Trabzon
Pervasız —	Akşehir
Polatlı Postası —	Polatlı
Uşşak Postası —	Uşak

Köye Bakış

(7. sayfadan devam)

Başka bir marşın, «Bizim Marşımız» ın ilk bölümü ise şöyleydi :

«Aynı yolda aynı emek
Gönüllerde bir tek dilek
Türk köyünü önde görmek
Engelleri aşıyoruz,
Ülkümüze koşuyoruz!»

Sürüp, ekip biçmeyi kendi tekellerinde tutmak, milletin kazancının kendi ceplerine indirmek istiyenler, elbette böyle bir «köylülük bilinci» nin karşısına çıkacaklardı. Onun için toprak ağaları, şehirli eşraflar, demagog politikacı, hemen elbirliği ederek, Kemalizmin köye giden bu kolunu derhal kestiler. Yerlerine, köyün her türlü «statüko» sunu sürdürecek olan «İmam Okulları» açtılar. İmam okullarının amacı, Enstitülerde uyanan ve kısa zamanda Türkiye'yi sarmış olan «köylülük bilinci» nin önünde direnecek olan bir «statik kadro» yaratmaktı. Tertipler ustaca yapılmış, köylü «dinsel yol» dan oyalanmıştı. Yukarıda söyledikleri gibi, birden anlaşılamamıştı işin içyüzü; köylü kendinden yana olan bir kuruma sahip çıkamamıştı.

Köy sorununu derinliğine incelemek isteyenler, bu iki okulu inceledikleri zaman, «zurnanın zırt dediği yeri» kolayca görürler. Türkiye'de köycülük ülküsü, Enstitülerle değer kazanmıştır. Böyle olduğu içindir ki, Türkiye'de ap ayrı bir «aydın kadro» yetiştirmiştir Enstitüler. Köyü, çeşitli yönlerden inceleyen bir yeni aydın tipi çıkarmıştır ortaya. Edebiyatımızdaki «köycülük akımı» Enstitü uygulamalarından sonra bir bilince ulaşır.

İmam - Hatip okulları, bu anlayışın önüne bir set çekmek amacıyla açılmıştır. Köy Enstitülerindeki «ulusculuk» yerine, «ümmetçilik» i yeğlemek suretiyle, gelişen bir sınıf bilincinin önüne geçilmek istenmiştir. Öte yandan «burjuva eleştirmecileri» köye ilişkin roman ve hikâyeleri, röportaj ve şiirleri, gereksiz bir «modacılık akımı» olarak damgalamaya çalışmış, köye dönen ilgileri, körletmeye uğraşmıştır. Ama ne imam okulları, ne de burjuva aydınları, köycülük akımını durduramamışlardır.

Şurası anlaşılmıştır ki, köy kapitalist açıdan değerlendirildiği sürece, karanlık içinde kalmaya, sömürülmeye mahkûmdur. Çünkü «özel teşebbüsçülük» yoluyla köye ne okul, ne yol, ne sağlık getirilir. Özel teşebbüsçülük, köye ve köylüye toprak vermez, köye ev yapmaz, köyün yararına çalışacak sanayi kuruluşlarına yatırım yapmaz. Dağınık köyleri birleştirip, yeniden bir düzene sokmaz. Bunlarda «kâr» yoktur. Kâr kokusu gelmiyen yerde, özel teşebbüsün işi yoktur. Özel teşebbüsçülük yoluyla köylerini kalkındırmış bir ülke gösterilemez.

Temeli köye dayanan ülkeler, köylerini temel olarak geliştirdikten sonra ancak gelişip kalkınma yoluna girmişlerdir. Özellikle köye dayalı değerlerini, kültürlerini boz mamaya dikkat etmişlerdir. Buna en güzel örneklerden biri İsviçre'dir. İsviçre devletinin en hassas politikasından biri, köycülük bilincini ayakta tutmak, köy değerlerini yozlaştırmamaktır.

Türkiye'yi kalkındırmak için, köye değer vermek zorundayız. Köye gereken değer verilmezse, Türk'ün toplumsal ve tarihsel değerleri, kısa zamanda yozlaşır. Köy, yaşanmaz bir belde haline gelir. Köyün değerleri ise, polis tedbirleriyle değil, ekonomik tedbirlerle korunur.

Ulusal değere en büyük katkıyı yaptığı halde, ulusal gelirden en az yararlanan köylüdür. Hükûmet programlarının kapsamı, köye değil, şehirlere dönüktür. Oysa toplam harcamaların dörtte üçü, nüfusun dörtte üçünün yaşadığı köylere yöneltilmelidir. Köylü, sosyal adaletten yararlanır bir duruma getirilmelidir.

Köyü gerçekten kalkındırmak istiyor muyuz? Öyleyse bakış açımızı değiştireceğiz. Köye kapitalist açıdan değil, toplumcu açıdan bakacağız. Köy Enstitüleri uygulamasının kaldığı yerden devam edeceğiz. Enstitü düşüncesi temel olmak koşuluyla, köyler yeniden düzenlenir, dağınıklıktan kurtulur, toprak reformu yapılarak köylü yeteri kadar toprağa kavuşturulursa, kısa zamanda köy bir «üretim alanı» haline gelir, kalkınır. Köyler kalkınınca, Türkiye'de kendiliğinden kalkınmış olur.

Toprakla insan, yurttaşla iş, servetle yurttaş arasındaki en uyumlu ilişki böyle kurulabilir.

Köylü Sanatçısını yetiştiriyor

Uğur COŞKUNER

Basınköy'e, Âşık İhsani'yi ziyarete gitmiştik. İnsani'nin Anadolu'yu yansıtan bir dekorla döşenmiş geniş odasında çeşit çeşit resimler... Bunların içinde ilgimizi çeken özellikle İbrahim Balaban'ın yaptığı bir portre ile imzasız bir kadın resmi oldu. Balaban'ı tanırız; bu imzasız resmin sahibi de kim ola?

Bu resim İhsani'nin yeğeni Mehmet Ali Sarıgül'ün. Sarıgül 13-15 yaşlarında henüz. Diyarıbakır ortaokulunda parasız-yatılı olarak okuyor. Resme, hiç kimsenin etkisi altında kalmadan, kendi kendine başlamış. «Anadolu ne değerler yetiştiriyor», diye düşünüyoruz.

Köylü fırsat ve imkân bulsa, alayıp pullayıp piyasaya sürdükleri burjuva sanatçılarının pabuçlarını dama atacak. Nuri İyem de «saf kal, hiçbir etki altına girme» demiş Sarıgül'e. Ortaokuldaki resim öğretmenleri Sarıgül'ün yetişmesi için ellerinden geleni yapıyorlar. Nitekim, resimleri geçen sezon Ankara'da, Halkevleri Genel Merkezi salonunda açılan sergide yer almış ve alıcı da bulmuş. Fakat satmamışlar bu resimleri..

Köylü, kendi düşünürünü ve sanatçısını yetiştirmektedir.

SESİMİZ

OLDU

Bir oldu
Üç oldu
Beş oldu
Ateş oldu
On oldu
Gün oldu
Akım oldu
İktidar oldu.

MEHMET ALTAN
Çetin Altan'ın 15 yaşındaki oğlu

KURTULUŞ

İşçiler her gün iş arar
Eve ekmek almak için
Akşam vakti yemin eder
Uyanıp kurtulmak için.

GARİP SIRLIOĞLU
Âşık İhsani'nin 8 yaşındaki oğlu

Hapishane

❖

Şadi ALKILIÇ

Hapishane burası
Bu düzenin aynası:
Bir çoğu aç, bir azı tok,
«Zindancı» da hiç insaf yok.

Gökyüzü hür, bulutlar hür..
«Çamlıca» dan bir parça görünür
Onikinci koğuşun demir parmaklıkların-
dan.

Bir uzak türkü, iki üç kuş sesi
Ve bir parça üçüncü Ahmet çeşmesi;
Tek minare «Ayasofya» dan..

Üst tarafı kilitlenmiş bir vatan...
Ama umut dolu çiçekler açıyor
Umut dolu çiçekler:
Bütün cihan!

Hapishane burası
Bu düzenin aynası..
Burda beş vakit ezan okur
Eyüp'te topal leyleğin ırzına geçen adam
Bütün âyetleri ezbere bilir
Milyonluk afyon kaçakçısı
Bütün âyetleri bittamam!

Gündüz namaz, gece niyâz
Seccadeden başı kalkmaz
Ne uzun dualar bilir
Muska yazar, yâsin okur
Öz kızını bozan yobaz.

Hapishane burası
Bu düzenin aynası:
Bir çoğu aç, bir azı tok
«Zindancı» da hiç insaf yok!

14 Haziran 1963
Sultanahmet cezaevi

türlü-çeşitli

BÜYÜK TÜRKİYE KÜÇÜK AMERİKA

Geçen temmuz ayı gerçekten türlü çeşitli olaylarla dolu bir ay oldu. Sakıtlar kampanya'sının «Türkiye küçük Amerika olacaktır» sloganını hatırlayan vatandaşlar Süleyman bey'in «Büyük Türkiye'yi kuracağız» lâfını duyunca şapşallaştılar. Acaba Türkiye büyüyünce «küçük Amerika» mı olacaktı? Küçük Amerika ile büyük Türkiye aynı şey mi idi? Amerika küçülürse büyük Türkiye mi olurdu? Büyük Türkiye küçük Amerika olursa, küçük Türkiye ne olur? Türkiye büyük olmağa çalışırken bugünkü temposu ile Amerika etrafını yutarak büyümekte devam ettikçe, Türkiye bu büyüyen Amerika'nın kaçta kaçı olduğu zaman «küçük Amerika» olabilecek? Küçük Amerika, büyük Türkiye, küçük Türkiye büyük Amerika, küçük Amerika, büyük Türkiye falan filân...

AÇIK, KAPALI

Derken Anayasa ve Sosyalizm meselesi iyice kızıştı. Anayasa sosyalizme açık mı, kapalı mı? Anayasa sosyalizme açıksa, sosyalizm anayasaya açık mı, kapalı mı? Anayasa mı açık sosyalizm mi kapalı, anayasa mı kapalı, sosyalizm mi kapalı? Açık mı, kapalı mı, kapalı mı, açık mı? Biz şahsen her akşam Babı-âli'den Sirkeci'ye doğru inerken sol tarafta (solcu olduğu için) içerlek bir binanın bütün cephesini kaplayan «Sosyalist Partisi» ibareli koca tabelâya baka baka «Anayasa sosyalizme açıktır» hükmüne vardık.

AZİZ ve ÇETİN :

Ama bu kadarı yetmiyordu. İktidar «Anayasa sosyalizme kapalıdır» tezini savunurken «ben sosyalistim» diyen iki büyük yazarımızın yakasına yapıştı. Birincisi Aziz Nesin'di. Bir sabah gazetelerde Aziz'in Moskova'dan gizli komünist partisine haber taşıdığını okuduk. Güler misin, ağlar mısın? Aziz Nesin gibi tevkif edilmiş ve zekâsile bütün dünyayı tiye alan bir cin yazar yurda girerken yakalanacağını düşünmeden gizli evrak taşıyacak kadar budala olabilir miydi? O değilse, kendisine bu evrakı teslim edenler mi budalaydı, yoksa böyle bir haberi gazetelere verenler mi, ya da bunu yayınlayan gazeteler mi?

Bu olayın sersemliği gitmeden Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırdılar. Çetin Altan «Ben sosyalistim» diyordu. Anayasa sosyalizme kapalı olduğuna göre, «Sosyalist Partisi» tabelâsına rağmen, Çetin'in dokunulmazlığı pekâlâ sosyalistliğinden dolayı kaldırılabilirdi. Ama asıl iddia Çetin'in komünist propagandası yaptığı temeline dayanıyordu. Yani Anayasa, sosyalizme değil de komünizme kapalı idi!.. İyi ama Çetin Altan «Ben sosyalistim» diyor. Ve hani Anayasa sosyalizme kapalı idi? Bir keşmekeş ki çık çıkabilirsen içinden!..

Bize kalırsa, Anayasa Mahkemesi'ni hiç uğraştırmamalı.. En kolayı, Anayasa'yı hem açık, hem kapalı tutmaktır. Böyle birşeyi Amerikalı dostlarımız, buradaki temsilcilerine kolaylık olsun diye temin ederler herhalde... Bilindiği gibi onların Anayasa'sı dahem açık, hem kapalıdır. Kendi vatandaşlarının sosyalist yada komünist oluşlarile uğraşmazlar, ama dünya milletlerinin sosyalist veya komünist olmaması için didinir dururlar! Demek onların Anayasası da sosyalizme hem açık, hem kapalıdır. Ee!.. daha ne istiyoruz? Küçük Amerika olmıyacak mıydık? Yoksa D. P. nin ikinci takımı birinci takımından daha mı iyi biliyor bu işleri?

ANGIN

AYDINLIK YAYINEVİ
GERÇEKLER POSTASI
Siyasal Gazete

Şimdilik ayda bir çıkar

Sayı: 10 — Temmuz 1967

⁂

Sahibi Sorumlu Yönetmeni :
Alpay KABACALI
İdare Müdürü :
Atilâ YÜCELAL

★

Yazışma: P.K. 1116 — Istanbul

Özel görüşmeler için Cumartesi günleri 13.30 - 14.30 arası (Cağaloğlu, Şerefefendi Sok. No. 28 de) Basın İş Sendikasına gelinebilir.

★

Sayısı 1, Yıllık abonesi 12 lira.
İlânlar pazarlıkla alınır.
Gazetemizin adı anılmadan yazı ve resim aktarılamaz.

★

Yazı kurulu :
Oktay AKBAL
Alpay KABACALI
Kemal SÜLKER
Kâni ŞENGÜL
Ayhan YETKİNER

Ankara Temsilcisi :
Avukat Şanlı ASLANGÜL
Denizciler Cad. Börekçi Han 4 - 31
Tel.: 11 80 71 Ankara

Dizgi — Baskı :
Çelikcilt Matbaası